განძრიტი

ფასი 10.000 მ.

რედაქციის მისამართი: პუშკინის პასაჟი ტელეფ. 8—04

განცხადების ფასი: სტრიქ. 20.000.

კვირეული სალიტერატურო და ინფორმაციის გაზეთი

№ 16 ორშაბათი 23 ოქტომბერი 1922 № 16

არტურ ლეისტის იუბილე.

22 ოქტომბერს სახელმწიფო კონსერვატორიის დარბაზში სრულიად საქართველოს ზეიმობდა ყველას მთავარ კომიტეტში მარიამ გაბაშვილის არტურ ლეისტის 40 წლის საქართველოში მოღვაწეობის აღსანიშნავად თებერვალს ქართულ მწერლობის და ცნობილის ისტორიაში ეს პირველი ფაქტია, როცა საქართველო იუბილეს უმართავს მწერალს, ამ შემთხვევაში ამას ფასდაუდებელი საკართველოსთვის. საქართველო ამ ღონისძიებით თითქოს სტატისტიკით სურს ისტორიას ეუბნებოდეს, რომ ქართველი ერი ყოველთვის ცნობდა და აფასებდა თავის ნამდვილ შვილებს, ვინც ის ან ის სფეროში ეროვნულ საქმეს ემსახურებოდა.

ამ ზეიმისთვის ქართველ საზოგადოებას ბევრი ემზადებოდა, ბევრი ფიქრობდა, თუ როგორ ეზეიმა ამ ღონისძიებით ქართველ ერს თავისი ერთ-ერთი ნამდვილი შვილისთვის, ვინც ის ან ის სფეროში ეროვნულ საქმეს ემსახურებოდა.

ამ ზეიმისთვის ქართველ საზოგადოებას ბევრი ემზადებოდა, ბევრი ფიქრობდა, თუ როგორ ეზეიმა ამ ღონისძიებით ქართველ ერს თავისი ერთ-ერთი ნამდვილი შვილისთვის, ვინც ის ან ის სფეროში ეროვნულ საქმეს ემსახურებოდა.

არტურ ლეისტი

„განსტრიონი"ს რედაქციის მილოცვა
არტურ ლეისტს

ჩვენმა რედაქციამ ბ. არტურ ლეისტს, მის იუბილეს გამო გაუგზავნა შემდეგი წერილი ქართულ და გერმანულ ენაზე.

„პატივო არტურ! „განსტრიონის" რედაქცია გილოცავთ თქვენ იუბილეს. რედაქცია სიხარულით აღნიშნავს, რომ ინიციატივა ამ იუბილეს გამართვის პირველად ჩვენ გიხილიათ და ასეთი გამოძახილი იპოვა ყველა ქართველში. ჩვენი რედაქცია ამ დღეს ითვლის დიდებულ ტრადიციებს ქართველ პრესისას, თქვენ მოღვაწეობას იღებ ჰუმანიზმსა და იღებ მასაგელთან ერთად და ამაში ეძებს მთავარ ძალას ქართულ მწერლობის ზრდისას. ამ თქვენთვის და საქართველოსთვის სამახსოვრო დღეს ჩვენ თქვენი სახელით ვესალმებით გერმანიის ნაციას, როგორც ახალს ამხანაგს დიდ ევროპულ ლიტერატურის ოჯახში. ჩვენ ვიცით, რომ ეს ნაციაც აფასებს თქვენ ნაღვაწს ევროპულ კულტურისას, რომელიც აუცილებელი ელემენტია ეროვნულ თვითშემეცნებისა. გისურვებთ მრავალ წელს მშვიდ და ჯანმრთელ ცხოვრებას.

რედაქცია.

არტურ ლეისტ.

დღეს, 22 ოქტომბერს სახელმწიფო კონსერვატორიის დარბაზში სრულიად საქართველოს ხელოვანთა კავშირის მთავარი კომიტეტი ცნობილ გერმანელ მწერალს არტურ ლეისტს უზარმაზარ იუბილეს, მისი საქართველოში 40 წლის მოღვაწეობის პატივსაცემად.

ვინ არის ლეისტი

იგი დიდი და გულწრფელი მეგობარია ქართველი ერისა და იმავე დროს დიდი პროპაგანდისტი საქართველოს ისტორიისა და კულტურის ევროპის წინაშე.

არტურ ლეისტმა თავისი პირველი სიტყვა საქართველოზე წარმოსთქვა სამოცდა ათ წლის წინად, წარსულ საუკუნის მეორე ნახევრის დამდეგს—1887 წელ. თავის შესანიშნავ წერილში „დაივწყებული მწერლობა", რომელიც დაბეჭდილი იყო ლეიპციგის ცნობილ ჟურნალში Magatin zur die literatur des In-und Auslandes.

ამ დიდებულ დღეებში არტურ ლეისტი განაგრძობს თავის კეთილშობილურ მეშობას ქართული ერის სახელის გასაცნობად ევროპიელებთან. არტური ამ დამად სამოცდა ათის წლის კაცია და მაშასადამე ნახევარ საუკუნეზე მეტი ხანა შესწირავს მას ქართველი ისტორიისა და კულტურის შესწავლის მხატვრობაზე და სხვა საგნებზე. ეს წერილები ინტერესებდა არათუ მარტო გერმანელებს არამედ პოლონელებსაც, რომელნიც თარგმნიდნენ ამ წერილებს პოლონურ ენაზე.

ასე მუშაობდა არტ. ლეისტი ვარშავაში, სანამ მას წინ არ გადაეღობა ერთი მდიდარი პოლონელი მემამულე, რომელმაც მითხრა იგი სოფელში ყოფილის მწყემსებლად. არტური დათანხმდა წინადადებაზე, რადგან ყოველ დღიური საგაზეთო მუშაობამ, ცოტა არ იყოს, მოსწყინა და მოჰბეზრა. მემამულესთან სოფელში არტურს საკმელის სიმშვიდისა და მყუდროების გარდა, დახვდა მშვენიერი და მდიდარი ფრანგულ-პოლონური ბიბლიოთეკა და მასებრ ახალგაზრდა მასწავლებელი ფრიად განვითარებული იხელისა. არტური ჩვეულებრივი ენობის მოყვარეობით შეეჯგა ფრანგული ენის შესწავლას, ხოლო ინგლისელის ხელმძღვანელობით ინგლისურ ენასაც და ცოტა ხანში ისე გაიწაფება ამ ორ ენაში, რომ დაუბრკოლებლივ შეუთვისებს საფრანგეთისა და ინგლისის მწერლობას, კულტურასა და ისტორიას.

1881 წ. არტურ ლეისტი უკვე ვარშავაში მუშაობს და იტალიური ენის სწავლობს და რა თქმა უნდა მაღე დასძლევს ამ ენას და აგრეთვე შეისწავლის ამ ხალხის ისტორიასა და კულტურასაც. საზოგადოდ არტურ ლეისტს არ უყვარდება ენების შესწავლა და რაკი ენის შეისწავლის მერე მისთვის აღვილია ამ ენების ხალხის ისტორიისა და მწერლობის შესწავლაც. ამ ხანებშივე არტური გაეცნობს ცნობილ გერმანელ პოეტს პოდენშტედტს, რომლის რჩევით ძალიან დაინტერესდება სახოგადოდ აღმოსავლეთით და კერძოდ კი საქართველოთი. პოდენშტედტს პირადად უმოგზაურნია კავკასიაში და საქართველოში. 1845 წლებში მკვირცხლი ხასიათის არტური დაუფიქრებლივ გამოიწერს ტფილისიდან ყველა მისთვის საჭირო წიგნებს, ერთი წლის მეცადინეობის შემდეგ იგი დასწერს თავის პირველ ნაშრომს, რომელიც ზედმოვიდნეთ, „დავიწყებული ლიტერატურა" ეს წიგნი გადათარგმნა რუსულს და ქართულ ენებზე. ამ წიგნის მეოთხედი არტურ ლეისტს საქართველოში მოუწევდეს ყველა დიდი მგოსანი და მოღვაწე ელია ჭავჭავაძე. მაგრამ არტურმა ამ თავხედური მოწვევის განხორციელება შესძლო მხოლოდ 1884 წელს, როცა უკვე რამდენიმე წერილი ჰქონდა დაბეჭდილი გერმანულ ენაზე ამ საგნის შესახებ. ამ ერთის თვეს და ისევ დაბრუნდება სამშობლოში. ამ მოგზაურობას მოყვება არტურ ლეისტის საინტერესო წიგნი „Georgien" (საქართველო), რომელიც 1886 წელს დაიბეჭდა ლეიპციგში, სადაც მისი თარგმანი გამოიდის პოლონურ ენაზეც.

ხელმეორედ ჩამოდის ლეისტი საქართველოში 1885 წელს და ეხლა უფრო გულმოდგინედ შეუდგება საქართველოს მწერლობისა და ისტორიის შესწავლას, იგი უახლოვდება ქართულ ინტელიგენციას; გაიცნობს სომხობასაც, მათს ყოფა ცხოვრებას და მწერლობასაც. ერთი წლის შემდეგ არტური გამოსცემს ლეიპციგში თავის ნაშრომებს „ქართული პოეტები" რომლის საშუალებით ევროპელებს პირველად ეძლევათ შეშხვედრა ქართველების გონებისა და სულის ნაყოფს. ამავე წელს ლეისტი იღებს ჰუმანიზმის და ეხმო მასაგელის დახმარებით შეუდგება პოლონელის „ვეფხის ტყაოსნის" თარგმნას, რომელსაც დაასრულებს სამის წლის შემდეგ და რომელსაც გამოსცემს ვარშავაში 1890 წელს. ეს პირველი თარგმანი ეყრდნობა „ვეფხის ტყაოსნის" რომელიც წარუდგა ევროპელს, თარგმანს მიაქვთ დიდი ღირებულება. 1889 წლიდან ლეისტი თავს საბჭოთ გართულ გაეშურებოდა და აქ ცხოვრობს დროს გატარებულს თავის ნაწერებს „სომხური ესკიზები" და „სომხური პოეტები"

ლეისტი ხელახლად დაბრუნდა საქართველოში 1892 წ.

1896 წ. არტურ ლეისტის დიდი მოთხრობა „ნინა გურამიშვილი" იბეჭდება შტუტგარტის ჟურნალში, მოთხრობა გადათარგმნილია ქართულად ეკ. [illegible] და დაბეჭდილია „მოამბეში". მოთხრობაში დასურათხატებულია ჩვენი ცხოვრების ავკარგი წარსული საუკუნის დამლევისა.

1904 წ. ლეისტმა დაამთავრა თავისი დიდი ნაშრომი „ქართველი ხალხი" რომელიც ვრცლად შეეხო საქართველოს წარსულსა და აწმყოს. ეს წიგნი ძალიან გავრცელებულია ევროპაში და იგი მოიპოვება ყველა მოწინავე წიგნთ-საცავებში. წიგნი გადათარგმნილია მრავალ ევროპიულ ენებზე.

ერთად საინტერესოა აგრეთვე ლეისტის წიგნი „მეზვერის ლეიტერი" სადაც მეტად ბევრი რამ არის მოთხრობილი საქართველოზე, მის მოღვაწეობაზე და ურთიერთშორის განწყობილებაზე მრავალი ცნობებია აგრეთვე სომხობაზე და მათ მომქმედ ძალებზე და მოღვაწეებზე.

1906 წ. არტურ ლეისტი სხვა აქაურ გერმანელებთან ერთად აარსებს ტფილისში გერმანულ გაზეთს „კავკაზიშე პოსტე" რომლის რედაქტორ გამომცემლად თვითონ წელიწად ნახევარი იყო, ხოლო დღევანდლამდე ამ გაზეთის მთავარი თანამშრომელიცაა.

ამ დროს არტური თავის ნაშრომ ნაწარმოებს ასწორებს, ამზადებს და ავსებს. მისი წიგნების გამოცემა ნაკისრი აქვს მერლინის ურის სამეცნიერო საზოგადოებას. არტურს ცოლად ყავს აქაური გერმანელი ქალი მარია ბეიტლინგერ. არტურ ლეისტი მიუხედავად სამოც და ათი წლისა და ხშირი უქონლობისა, ჯერ კიდევ ცხოველი ადამიანია, მასთან საუბარი ყოველთვის საინტერესო და სასარგებლოა, რადგან სოციალი მეცნიერებისა, მრავალი გამოცდილებისა და დიდი ერუდიციის კაცია. მის სახეს არის დროს არ შორდება ღიმილი საამომეგობრული გამომეტყველება.

ჩვენ გვჯერა რომ ქართველი, სომხური ინტელიგენცია დღეს პატივს სცემს ძვირფას იუბილიარს, როგორც დაუღალავ მუშაკს და ყველა ხალხთა შორის მეგობრობისა და ხოლიდარობის მოციქულს.

ვალერიან გუნია.

არტურ ლაისტი

(მის სალიტერატურო იუბილეს გამო)

„ბახტრიონის" ფურცლებზე დიდხანიდან და დიდხანს პატივცემული არტურ ლაისტი, როგორც ლიტერატორი, რომელიც თითქმის ნახევარ საუკუნის მანძილზე დასავლეთ ევროპელთ აცნობდა ქართულ მწერლობას. მკითხველთ გააცნეს, თუ რა ამაგი დაგვდო ბ-ნმა ლაისტმა ამ მხრივ ქართველობას.

აღსანიშნავია ამ ადამიანის კერძო, ინტიმური ცხოვრებაცა. როგორც ვიცით, ბ-ნი ლაისტი მეტად დაახლოვებული იყო ჩვენის საზოგადოების ყველა თვალსაჩინო პირებთან და მათ შორის ილია ჭავჭავაძესთან, რომელიც ძნელად თუ ვისმე უმეგობრდებოდა. ამჟამად იყო რომ სამუდამო მოკლა ი. ჭავჭავაძეს, თუ დაიახლოვა და დაუახლოვდა არტურ ლაისტს, ქართველთა ამ გულწრფელსა და უნგარო მეგობარსა, რომელიც ჭირსა თუ ლხინის დროს გვერდით გვედგა, სიტყვით თუ საქმით ეხმარებოდა ჩვენს ქვეყანას და რომელმაც საქართველო მეორე სამშობლოდ გაიხადა და თავის ნამდვილი სამშობლოზე არანაკლებ შეიგუა და შეიყვარა.

დაგვიახლოვა არტურ ლაისტი განსაკუთრებით განვლილმა მსოფლიო ომმა. ქართველთადმი გერმანელთა სიმპატიის გადმოცემის შუამავალი ტფილისში არტ. ლაისტი გახდა. მით უფრო, რომ საერთო მტერმა—რუსთ ხელმწიფის მთავრობამ ომის დროს, სხვა გერმანელებთან ერთად, ბ-ნი ლაისტიც პატიმარჰყო და მოახლოვებინა [illegible] ციხეში. [illegible] წლის განმავლობაში. ამ ტყვეობამ, ცოტას გაწყდა, თან არ გადაიტანა სუსტის გულის პატრონი არტ. ლაისტი.

1918 წ., საქართველოში გერმანელთა შემოსვლის შემდეგ, გერმანელთა და ქართველთა კავშირი და ურთიერთობა ამჟამად დიდად გაჩაღდა. [illegible] ბ-ნს არტ. ლაისტს, მიუხედავად ავადმყოფობისა, ერთვალ საქმეში გართულსა ვხედავთ, ერთვალ, ფაცა-ფუცში, ცდილობს უფრო მჭიდროდ დაგვეახლოვებინა გერმანელებთან, მათი გული ჩვენ მოგვეგებინოს და ჩვენი მათ; ეხმარება ყველა ქართველს ახალგაზრდას, ვინც კი გერმანეთში მიდის სასწავლებლად, [illegible] რიგების აძლევს, ბარგ-ბარხანდაც(?) წერილებს აძლევს გერმანეთში პროფესორებთან, გზას უკვლევს. ცდილობს ბ. ლაისტი საქართველოდან გერმანეთში გაემგზავროს მთელი რიგი ქართველი ხელოსნებისა ხელობის უკეთესად შესასწავლად; გერმანეთის მთავრობასთან შუამდგომლობს-გამოიწვიოს გერმანეთიდან ხელოსნები-ინსტრუქტორები ქართველთა შორის სხვა-და-სხვა ხელობის გასავრცელებლად თვალსაჩინოდ, პრაქტიკულად... აარსებს გერმანულ-ქართველთა საკულტურო საზოგადოებას, გერმანულ ენის კურსებს... ერთის სიტყვით ბ. არტ. ლაისტი უძლესად მონდომებულია გერმანული კულტურა დაამყაროს პატარა საქართველოს, ამ კულტურას ზიარონ ჩვენი ქვეყანა. და არაჩვეულებრივი კიდევ ის არის, რომ როცა ბ. არტ. ლაისტი ამა თუ იმ ქართველს ეხმარება, მეგობრულ ხელს უწვდის, არ ეზარება... რას ვამბობ?.. პირიქით, თითქო უხარის, რომ ერთი კიდევ ზედმეტი შემთხვევა ეძლევა ქართველ კაცს პატივი სცეს, სამსახური გაუწიოს.

არტურ ლაისტი ჩვენს სამშობლოში პირველად მოვიდა 1884 წელს. ივ. მაჩაბლის „დროების" იმა წლის 118 და 119 №-ში აწერილია, თუ როგორ დაუხვდა მას ტფილისში ქართველი საზოგადოება. საინტერესოდ მიგვაჩნია 40 წლის შემდეგ მოვიგონოთ ეს დახვედრა. წერილს სათაურად აქვს „ჩვენი სტუმარი არტურ ლეისტი თბილისში".

„ამ დღეებში ესტუმრა ჩვენს ქალაქს ბ-ნი არტურ ლეისტი. ეს ის ლეისტია, რომელმაც რამდენიმე წერილი დაბეჭდა ევროპიულ ჟურნალ-გაზეთებში საქართველოს ისტორიასა და ლიტერატურაზე და რომელიც ეს სამი წელიწადი იქნება, რაც დიდის ხალისით და სიყვარულით სწავლობს ქართულ ენას, ისტორიას, ლიტერატურას, თვალყურს ადევნებს ქართველთ ცხოვრებას და წარმატებას და თავის შესწავლისა და ცოდნის ნაყოფს უზიარებს ევროპის მკითხველ საზოგადოებას. პირველი მისი წერილი, სახელად „მივიწყებული ლიტერატურა", იყო დაბეჭდილი ერთს ნემეცურ ჟურნალში, რომელსაც ეწოდება: „Magazin fur die literature die in-und Auslandes" („ჟურნალი ჩვენის ქვეყნისა და უცხო ლიტერატურისა") და ქართულად იქმნა გადმობეჭდილი მაშინ ჟურნალ „ივერიის" თებერვლის წიგნში. მეორე წერილი, რომელიც აგრეთვე ჩვენს თანამედროვე ლიტერატურას შეეხებოდა, იმავ ჟურნალში იყო მოქცეული და ჩვენს გაზეთში გ დაიბეჭდილი.

ამ ორ წერილს გარდა ერთი დიდი და ვრცელი წ[ე]რილი მან წინად არტურ ლაისტმა დ[აბე]ჭდა პოლიტიკურ ჟურნალ „[illegible]". ჩვენ წავიკითხეთ ხელნაწერში თარგმანი ამ წერილისა, რომელიც „ივერიის" უკანასკნელს წიგნში იბეჭდებოდა, და თუმცა თითო-ოროლა შეცდომა ეპოვება, მაინც თამამად შეგვიძლია ვსთქვათ, რომ წერილი დიდად საინტერესოდ არის დაწერილი და წარმოადგენს მეტად მართალს და უტყუარს მსჯელობას არა, თუ ჩვენს ეხლანდელს ლიტერატურასა და მდგომარეობაზე, არამედ ჩვენს წარსულს ისტორიულს ცხოვრებაზედ, ზრდასა და განვითარებაზედ, სარწმუნოებაზედ, მწერლობაზედ, მხატვრობასა და არქიტექტურაზედ და სხ. და სხ.

პარასკევს ივნისის 1 ბ. ი. ჭავჭავაძემ მიიწვია სადილად არტურ ლაისტი და დაუპატიჟა ყველა ჩვენი მწერლები, ჟურნალისტები და ლიტერატორები. სამის ნახევარზე მასპინძლის სახლი გაივსო მოწვეულებით, რომელთაც იგი სათითაოდ აცნობდა საპატიო და საყვარელ სტუმარს სადილზე ი. ჭავჭავაძემ დალია სადღეგრძელო ლეისტისა, და მიმართა მას მოკლე, მაგრამ კოხტა და გრძნობით სავსე სიტყვით, რომელიც მან ქართულად წარმოსთქვა და ნემეცურად გადაუთარგმნეს.

ამ სიტყვას ჩვენ შემდეგ მოვიყვანთ: ეხლა კი ვიტყვით, რომ ბ-ნი არტურ ლაისტი სასიამოვნო და გონიერულის სახის პატრონია, სიდინჯე და დარბაისლობა ნამდვილი ნემეცურის აქვს. ცოტა გამხდარი და ეგ 35 წლის კაცი იქნება.

აი ის მოკლე სიტყვა, რომლითაც მიმართა პოეტმა-მასპინძელმა პატივსაცემს და სასურველს სტუმარს მისის სადღეგრძელოს დალევის დროს:

„დღეს ჩვენ შორის ბრძანდება უცხო კაცი და სტუმარი, უცხო და სტუმარი მარტო იმითი, რომ სხვადან მოსულია, ხოლო სულით და გულით ჩვენი მახლობელია, ჩვენი თავისიანია. ამიტომაც ორნაირად სასიხარულოა მისი ჩვენ შორის ყოფნა. ქართველმა იცის პატივისცემა უცხოსი და სტუმრისა და უფრო დიდი პატივისცემა თავისის სულით და გულით მახლობლისა და თავისიანისა. მაგრამ ჩვენ სხვა სიამოვნებაც უნდა მოგვიძღოდეს ამ შემთხვევაში, ბ-ნი არტურ ლაისტი ის კაცია, რომელმაც ჩვენდა სასახელოდ კისრად იდო შუა-კაცობა გაგვიწიოს ჩვენსა და ევროპას შორის, რომელმაც იტვირთა—ჩვენი გულში ამონაწები სიტყვა, ჩვენის ჭკუისა და გონების საუნჯე, ჩვენი სულიერი ძალ-ღონე აცნობოს იმ ხალხთ, რომელნიც ქვეყნის წარმატების გზაზედ მეთაურნი და მესვეურნი არიან. თუ აქამომდე შორიდან ვუყურებდით ბ-ნს ლაისტს, დღეს აქ მობრძანებულა, რომ ახლოს გაგვიცნოს, იმედია, რომ ახლოდ გაცნობილი ქართველი უფრო მეტად შეიყვარებს თავის თავსა. იმედია, რომ ამ სიყვარულით ჩაგონებული პირუთვნელი სიტყვა ბ-ნ ლაისტისა მოჰფენს მთელს განათლებულს ქვეყანას იმ ამბავს, რომ შორს სადაც არის ერთი პატარა სამოთხე, რომელსაც საქართველო ჰქვიან, და იმ პატარა სამოთხეში, ჰსცხოვრობს ერთი პატარა ერი, რომელიც უცდის დიდი გულით კაცობრიობის წარმატებისა, სიკეთისა და ბედნიერებისათვის. „ღმერთმა აცოცხლოს ბ-ნი ლაისტი".

სადილს ათი საათი გახლდათ, როცა საპატიო მასპინძელმა და რამდენიმე მოწვეულმა, ძვირფასი სტუმარი წაიყვანეს მტკვრის ნაპირს მდებარე „ვაზის ბაღში, სადაც გულგამშლილად ილხინეს და ტკბილ მასლაათს შეექცნენ ხევის ქვეშ, საუცხო იუზის ნაპირზედ გაშლილ ქართულ სუფრასთან; ქართულს, ნემეცურს და პოლონურს ისტორიასა და ლიტერატურაზე საუბარი ერთი მეორეს ზედ მიჰყვებოდა, ერთი-მეორეს ავსებდა...

ვახშმის დროს გულითადი სადღეგრძელოები მასპინძლისა(?) აღლევდნენ(?) თავისი გრძნობიერის სიტყვით დალევა-ბრუნდა, ღუდუკი და სალამური...

— ჩინებულად შეთვისებულია ეს მუსიკა, რომლისთვისაც მე მესმის, თქვენს ნაციონალურს ისტორიულს ცხოვრებასა და თავგადასავალთანათ—სთქვა შორით მოსულმა სტუმარმა...

ილ. ჭავჭავაძის სადღეგრძელოს დროს პატივცემულმა სტუმარმა, სხვათა შორის, უთხრა მას:

— როცა მე თქვენს ლექსს „მტკვრის პირზედ" ნემეცურად ვსთარგმნიდი, მაშინ როგორ წარმოვიდგენდი, თუ იმავ მტკვრის პირზე მე თქვენთან ერთად ნადიმად ჯდომა მოგვიხდებოდათ...

ვახშმის შემდეგ, ღამის თორმეტ საათზე, სტუმარი მიაცილეს თავის ბინაზე.

„მეორე დღეს არტურ ლეისტი იყო „წერა-კითხვის საზოგადოების" სამწერლოში. ნახა სურათები რუსთაველისა და „თამარისა, გულმოდგინედ დაათვალიერა „საზოგადოების" ხელნაწერთა ბიბლიოთეკა და სათითაოდ გადასინჯა ეტრატზე ნაწერი წიგნები მინიატიურულის მხატვრობით. გასინჯა აგრეთვე „წერა-კითხვის საზოგადოებისა" და რამდენიმე ქართულად წიგნთხა.

თითქმის ორმოცმა წელმა განვლო მას აქეთ, რაც ილია ჭავჭავაძემ არტურ ლეისტს ჩვენს ქვეყანაში მშვიდობით მოსვლა მიულოცა და იმედი გამოსთქვა, რომ არტური ლეისტი ჩვენსა და გერმანელთა შორის შემაერთებელ ხიდად შეიქმნება. და დღეს, როცა მადლიერი ქართველი საზოგადოება ზეიმობს არტურ ლეისტის წარსულს მოღვაწეობას, თამამად შეიძლება სთქვას, რომ ჩვენის ცხოვრების დიდა-ბრძენ პოეტს სავსებით გაუმართლდა თავისი იმედი. არტურ ლეისტმა პირნათლად შეასრულა ეს მისია შუაკაცობისა ჩვენსა და ევროპას შორის, თუ მაშინ მოხარულნი იყვნენ არტ. ლეისტის აქ მოსვლითა, დღეს უკვე მადლიერნი ვართ მის მიერ გაწეულ ამაგითა. და ახლა ყოველი ქართველი ეუბნება ჩვენს მოამაგეს: „გმადლობთ და ისევ გმადლობთ ჩვენო კეთილო გულწრფელო მეგობარო, ბ-ნო არტურ ლეისტ".

თ. სახოკია.

ქართული პოეზიის რეფორმაცია.

„ცისფერი ყანწელები"

ქართველ მწერლობას და საზოგადოებას უნდა მიულოცო ერთი გარემოების მოვლენა, რომელიც არ არის დიდს ღირსებას მოკლებული. ეს მისალოცი გარემოება გახლავსთ შემდეგი: 20 საუკუნის დამდეგს, ქართულ პოეზიას მოევლინა ერთი ახალი გამკვრივებული მალამო, რომელსაც ქართველს მწერლობაში „ფუტურისტებს" უწოდებენ (იგინივე „ცისფერ ყანწელები.—სიმბოლისტები).

ზოგნი ამ მოვლენას ჰკმობენ და ჰკმობენ დღესაც, ოღონდ როცა მე ამათი ცნობა არა მქონდა და პირველათ ქუთაისში გაჩნდნენ, ბევრნი მე მეუბნებოდნენ, რომ ფუტურისტები სულ ეჩიჰოები არიანო.

მეც მჯეროდა ეს გარემოება, რადგანაც ჩემი ყურები მობეზრებული იყო უაზრო ტექსტის კითხვით და მწყინდა რომ განათლებულ პოეტებს არ შესწევთ ლექსის ცოდნა და უნარი.

ჯერ კი მათი ნაწერების კითხვაზე კი არა, მათი წიგნების ხელში აღებაც კი მეძაგებოდა, მაგრამ განვლო დრომ, დღეს მეახლა ერთ ალაგას მათზე ლაპარაკი, ხელ, ზეგ და ბოლოს პირადათ გავიცანი ზოგი ერთი მათგანი. მქონდა მათთან საუბარი და ამ საუბრის დროს, იგინი ისეთი უწიგნონი და უვიცები არ აღმოჩნდნენ, როგორც მე მესმოდნენ. ბოლოს მეც მოვიწადინე ფუტურისტების უკეთ გაცნობა. მათი ნაწერების კითხვას გაცნობამ, მათმა პირადობის აწონდაწონამ და მათი პოეზიის დაკვირვებამ მე სულ სხვა სურათები დამიხატა თვალწინ და სხვა ნაყოფიერი საიმედო ნუგეში მომცა ქართული პოეზიის სასარგებლოდ.

მე მოგახსენებთ ამას ბევრის დაკვირვების და გაცნობის შემდეგ, არ თუ იმითი, რომ მე ამას ულაპარაკობდე ზერელე ქვეყნით და ჩემის ალლის ალებით, ეს არ შეიძლება, ვინაიდგან მათში ქართის ამბლების მსგავსი, პალმბრუნი პოეტებისათვის არიან გახლავსთ, ეს „დაღლაბეული პოეტები და მწერლები" ამალი მოვლენა არიან უკრიმი: ეს სიტყვა მე ვიხმარე 1879 წ. გაზეთ „დროებაში" და ყველა იმ დროის მეღრძოლ პოეტებს უწოდე „დაღლაბეულ პოეტები" და ეხლაც მიტომ ვიხმარე ეს სიტყვა.

ასეთები არიან არის „ფუტურისტებში, ვინაიდგან მათში არიან ისეთი პოეტები, რომელთაც თავიანთი საკუთარი სწავლა აქვთ მიღებული, ზოგი უმაღლეს სასწავლებლებში არის, ზოგი საშუალო სასწავლებლებში, ზოგი სამოსწავლო(?) გარეთაც არის ნასწავლი. მათში მე ერთიც ვერ ვნახე ისეთი პირი, რომ მას არ ჰქონდეს ფუძეები გახსლებული და იყოს დიდი ნიჭიერი.

ყველა მათგანი კარგათ იცნობს ქართულ მწერლობას, ქართველი ისტორიის, ყველა მათგანი არის მტკიცე მოწინააღმდეგე თავის სამშობლო ქვეყნის, თავის სამშობლოს ისტორიის, მწერლობის და ქართველი ერის კულტურული დაწინაურების და ამაღლების, მაშასადამე ამათზედ ზერო ქვეყნ მხოლოდ არაც გამოდგება, ვინაიდან მე მქონდა საქმე და საგანი ისეთ განათლებულ კაცთა კრებულთან, ქართული პოეზიის ისეთ მუშაკებთან, რომელთაც განათლებაც აქვთ, თაყვანისცემის ცოდნა და სწავლაც, მაშასადამე ამათი ნაწარმოების შესახებ ცილიდობით ლაპარაკი არ გახლავსთ კარგი და მისაწონი.

იგინი ისე არიან მოწმობდებულნი, რომ მათი სახელი არავის ქონებობას და მამბროვლობას არ ითხოვს. ეს არც მათი პოეზიისთვის არის საჭირო, რადგანაც მათი პოეზიაც შემკობილია თვითმპყრობლის ფრანგულების ნაკადულით შემკლებულობით და მაშასადამე. მათგან ერთიმე სხვისაგან ბაღში და ქუჩა-ქალაქების მახლობლად(?) ჯენი არა სჭირიათ, ვინაიდგან ფუტურისტების პოეზიას აქვს ისეთი კიდობანი სალაროსი, რომელიც ყველა ადამიანი ვერ მოიპოვებს და ვერ შეიძენს მას, თუ იგი დაბადებიდან არ არის განვითარებული და თუ მას მთელი შორს მხედველობა არა აქვს შეძენილი.

როგორც შევიტყე „ფუტურისტების" ამხანაგების თვითეულ პირის ნაწერებს და სურათს მათ პოეზიას, მათებური ლექსით ლექსებს ჯერ კიდევ ... მას თქვენ ბრძანებაც კი ვერ გახედავს, თუ მას „ფუტურისტული" მიმართულების გაგების შეგნება არა აქვს. ერთის მხრით ფუტურისტობა არის რთული გამოთქმა ქართული პოეზიის და ეს სიმრთელე პოეზიას დიდი ისტორიული ვაზიარა ქართულს მწერლობის ისტორიისთვის.

ამათი პოეზიის გვერდს უნდათ დაპირდეთ ამჟამინდელი ქართულ პოეზიის, ამათ ნაწერებში კაცი ნახავს ისეთ სტრიქონებს, ისეთ სურათებს, ისეთ ცნობებს და კითხვებს, ისეთი რითმების დაფერილებით, ხაზგასმული მათ სიტყვების უკეთ მონიშნული, მაგრამ მიუხედავად ამის მაინც სიუჟეტების და ვანაიცების ცოდნით სავსის და ნაზ ფერში ქართულ ენის კილოსაბის სინატიფით და, მათი ნაწერი რაც გინდა მაღალი იყოს, მაინც შეიძლება მასში შეიტყოს იარადოს(?) ცისფერების ხელოვნება და ამ სურათებისათვის ვინაც თავის შესახებ გამოსახატავ სიტყვების სიმდიდრეს.

ამ გვარათ თუ შენ, რომ ფუტურიზმობა არც ადვილი საქმეა და იგი არც უბრალო მოვლენა გახლავსთ ქართველს მწერლობაში.

ამიტომ ამათი მოვლენა ქართულს მწერლობაში, ჩემი მოსაზრებით დიდის მოვლენათ, ვინაიდგან ისინი ქართულს პოეზიას მიაწვდიან თავის საკუთარ შესაფერს ლექსებს და პოეზიის მიმზიდველ პირისათვის, ანუ პოეტ მკითხველთვის აზროვნება და რითმების შესაფერს ცოდნას, განათლებას, მწერლობის ისტორიის ცოდნის, ევროპის ერთა სიტყვიერების ცოდნასაც და მასთან სხვასაც ბევრ რამეს, რის ცოდნა და შეგნება დღემდე ქართული პოეზიის მიმდევრებში ბევრს არ აქნდა.

ისეთ კრიტიკოსთა ცოდნაც კი არა, დღემდე ქართულს მწერლობაში იყვნენ ისეთი მკრიტიკები, რომელთაც განათლება და სხვა და სხვა საგნების ცოდნა, არამედ მათში ზოგმა ქართული კითხვაც არ იცოდა, მაგრამ მაინც იგი პოეტათ იწოდებოდა თავს. ქართულს მწერლობაში ისეთი დემოკრატიზაცია იყო გამეფებული, რომ ქართველებში, თბილისში ყველა პოეტი იყო და ყველა მგოსანი.

ისე იყო ეს მოწყობილი, ვინაიდგან ქართულს ენაზედ ლექსების თხზვა და ისიც საკუთარი ლექსების, ხალხურების ბაიათების კილოთი, ყველას ეხერხებოდა, ოღონდ ეცხოს არშიყობის შნო ჰქონოდა, თორემ იგი ლექსების წინაშე ნას ადვილად მოეწყობოდა, მისთვის ლექსების წერა და ბეჭდვაც ერთობ ადვილი გახლდათ.

ეს მოლაშქრეობა და მუხამბაზების წერა, თავადობის, გლეხის, გარიგელის, მიკიტნის და სხვებსაც კიდევ ბევრო ასეთების ისე ადვილი იყო, რომ თბილისში საკუთარის კილოთი ბაიათების ყოჯახ ადვილად მისდევდა ყველა ვაჟკაცი და ხანი, ყველა ხელოსანი და მუშაც, ქართველებს გარდა ისეთ საკუთარ ლექსების თხზვას და ჯილდოს თბილისის, ანუ საქართველოს სომხებიც მისდევდნენ.

ამიტომაც იყო, რომ თბილისის სომხებშიაც კი ყველა მგოსანი იყო და ყველას პოეტათ მიაჩნდა თავის თავი.

ბაიათ ავტორიც პოეტი იყო, ბაიათ ორეველიც, ხალხიანი კილოვაც, მკვეტისი გამომქვეც, სირაჯი ანტონიც, ერთის სიტყვით ბუღიო ლილებიც, [illegible] ანიშვილი, ხარახი ბაბელი, [illegible] ლექსი, [illegible] ამირიოვლი, [illegible] პოეტს ლექსით [illegible] ადგილი, ასი, ორასი და სამასი კი არა ორამდე ათასი.

ქვეყნის პოეტები იყვნენ და ახლაც პოეტი იყო, ნ. ბარათაშვილიც, ილ. ჭავჭავაძე, აკაკ. წერეთელიც და გრიგოლ ორბელიანიც, მათში კარგადაც ილირ იყო, ყველას კილოთი გაუგია ბეღში და ლექსებს თქვენიც, ამიტომაც იყო, რომ ყველა იგინი აცხადებენ მეც პოეტი ვარ, რა უჭირს, რომ მე ბარათაშვილი არა ვარ, ჭავჭავაძე, აკაკი და სხვანი, მეც ლექსებს ვწერ და ისინიც, ამიტომ მეც პოეტი ვარ და ისინიც, ჩემი ლექსები რითი არის იმათ ლექსებზედ ნაკლები.

ასე ლაპარაკობდნენ ბევრნი და ამას ფერმოცი(?) ... იყო ქართულს მწერლობაში და, მათ ვინ რას დაუშლიდა/ არავინ, ცენზურა აძლევდა ნებას და ისინიც ბეჭდავდნენ თავის ნაწარმოებს.

მათ შესახებ ქართულ გაზეთებშიც ხშირათ სწერდნენ წერილებს და სახავდნენ მათს ნაწერებს და მათ ცოდნა-

სიც, მაგრამ ეს ძრახვა მათზედ არავითარს გავლენას არ ახდენდა და იგინი უფრო უარეს სჩადიოდნენ.

ეხლა ფუტურისტების მოვლენა კი, ეს ისეთი დიდებული საქმეა, ეს ისეთი სკოლა არის პოეზიისა, რომელიც ასეთ შეურაცხ პოეტებს ხელიდამ კალამს გამოაცლის, ქართველ პოეზიის ასპარეზიდამ მათ სტუმრად ადგილით გაძევებს და მათ ქართული პოეზიის ასპარეზიც გასუფთავდება. კარგი ხემოხსენებულისთანა მჯღაბნავებისაგან, ეს მოხდება ადვილათ ჩვენში, თუკი ფუტურისტების პოეზიის კილოს სკოლა თავის სიხარულით ალორძინდა. მაშინ მეტი გზა არ ექნებათ უქცევარიათ და უკულეთ, რომ მათ ლექსების ჯღაბნას თავი უნდა დაანებონ, რადგანაც მოთმენერი ლექსების წერას თავის მაზანდა სასტიკათ გაუხდება.

ფუტურისტების კილო ამცნევს ასეთებს შემდეგს: ჯერეთ, წადი ისწავლე, განათლება მიიღე, ცხოვრებას დააკვირდი, მისი ავი და კარგი შეისწავლე და მერე მოდი და სწერე შენი ლექსები თუ არა და დღეს, ანუ დღევანდელის საზოგადოებისთვის უფრო ძლიერ კალმის ნაჯღაბნი ლექსები აღარ კმარა, ცხოვრება ასეთებს აღარ საჭიროებს.

ამიტომ დღეს ქართველ საზოგადოებას და მწერლობას ვულოცავთ ამ მოვლენას და თან ვუსურვებთ მათ წრფელის გულით, რომ მათგან შექმნილი და მონათლებული პოეზიის სკოლა ქართულს მწერლობაში ალორძინდეს და წინ წავიდეს, რაც ქართულს მწერლებს და პოეზიასაც გაუწევს დიდს სამსახურს.

ამიტომ ვიეთ ამ ფუტურისტების წარმომადგენლებსაც ვულოცავ მეტს სამხნევეს და გულადობას, რომ მათ გული არ გაუტყდეთ საქმეზედ, გული არ აიცრუონ და თავისგან არჩეულ კილოს სკოლა ქართული მწერლობის ასპარეზზედ მძლავრის სინათლით გაანათონ, მათი პოეზიის კილოს აქვს მრავალფეროვანი მნიშვნელობა და მას დიდი მოსავალიც ექნება ქართულს მწერლობაში. ამათის მეოხებით დღეის შემდეგ ქართველებში ვეღარც ადვილათ გაჩნდებიან ისეთი მჯღაბნავნი, როგორნიც აქამდის სჩნდებოდნენ უადვილესათ.

ამ წერილის დასასრულ ვიტყვით შემდეგ შენიშვნას:

ჩვენი შეგნებული ინტელიგენცია და დაწინაურებული მწერლებიც, ჩვენს აწინდელის ცხოვრებაში, ყველა დარგის წარმატებაში ევოლუციის კანონებს მისდევდენ აქვე უნდა დავძინოთ, რომ ჩვენმა მებაიათე მჯღაბნავებმა და აშუღებმა გარდა პოეზიისა, შერყვნეს ქართული ენაც თავისი სომხური კილოთი, ვინაიდან აშუღები მომეტებულად სომხები იყვნენ და მთავარი აშუღები სულ სომხები. ქართველებში იყვნენ მესტვირეები, რომელთაც შესწყვეთ ენის სისუფთავე და მარილიანი თქმა. სამწუხაროდ, დღესაც ამ აშუღების გალიტერატურებული მემკვიდრეები ამით დღესაც ხიბლს აყენებენ ქართულ ენასა და ქართულ პოეზიას და ემორჩილებიან მას.

მეც ამას ვსთვლი ჩემი წერილის უმთავრეს საფუძვლით და მეც ვიღიარებ იმასვე, რომ ქართული პოეზიაც უნდა მიდიოდეს წინ იმავე ევოლუციის კანონებით.

ეხლა დროც გაბლავსთ ამისი და აი სწორეთ ამ ფუტურისტების მოვლენას ვსთვლი ქართული პოეზიის გასუფთავება და გაწმენდის მალამოთ.

ზაქარია პეპინაძე

პენსიონერების სია

თანახმად სახ. განათლების კომისარიატის შუამდგომლობის, სახალხო კომისართა საბჭომ დაამტკიცა—მეცნიერების, ხელოვნების, ლიტერატურის და პედაგოგიურ ასპარეზზე დამსახურებულ მოღვაწეთა სია, რომელთაც 1-ლ ოქტომბრიდან დაენიშნათ პენსია;—1-ლ კატეგორიის 3,000,000 მან., 2—2,500,000 მან; 3—2.000,000 მან.

1-ლი კატეგორია.

პროფესორები: 1) მელიქიშვილი პ. 2) ჯავახიშვილი ივ., 3) ჯანაშვილი მ., 4) ცაგარელი ა., 5) კეკელიძე კ., 6) წერეთელი გრ., 7) გუტმან ე., 8) გამბაროვი.

მწერლები. 9) კლდიაშვილი დ., 10) მაყაშვილი კ., 11) ბარნოვი ვ., 12) არაგვისპირელი შ., 13) განდეგილი დ., 14) მღვიმელი შ., 15) დუტუ მეგრელი 16) პეპინაძე ზაქ., 17) გაბაშვილი ეკ., 18) ერისთავი-ხოშტარიასა, 19) თუმანიანც ამ. 20) ლეისტი არტურ, 21) რობაქიძე გრ., 22) ილია ჭავჭავაძის ქვრივი, 23) ვაჟა-ფშაველას ქვრივ.

მსახიობები: 24) აბაშიძე, ვ., 25) გუნია ვ., 26) ტერ-დავითიანი, 27) საფაროვ-აბაშიძე, 28) მესხი ეფემია, 29) ჩერქეზიშვილი ე., 30) ჩხეიძე ნინო.

კომპოზიტორები: 31) ბალანჩივაძე მ., 32) არაყიშვილი დ., 33) ფალიაშვილი ზაქ.

მოქანდაკე: 34) იაკობ ნიკოლაძე.

მხატვრები: 35) გაბაშვილი გ., 36) თოიძე მ.

2 კატეგორია.

პროფესორები: 1) კარიჭაშვილი დ. 2) აბულაძე იუსტ., 3) გორგაძე ს., 4) სახაროვი ნ., 5) ასათიანი ს. 6) ვილმაუ კ.

პედაგოგები: 7) გომელაური ი., 8) გრიაზნოვის., 9) ზედგინიძე ია., 10) თაქთაქიშვილი მ., 11) ხან-კარლის, 12) მდივანი ა., 13) მირიანაშვილი ა., 14) მიქაბერიძე ა., 15) ლ. ბოცვაძის ქვრივი, 16) რატიშვილი ი., 17) სუნდუკიანც ი., 18) ყაუხჩიშვილი მ., 19) გაბაშვილი მ.

მწერლები: 20) მგალობლიშვილი ს. 21) მირიანაშვილი პ., 22) ფანცხავა ია. 23) სახოკია თ., 24) ეკალაძე ია., 25) წერეთელი ა., 26) მაჭავარიანი ი., 27) ლორთქიფანიძე ნ., 28) ხუნდაძე სილოვან, 28) შიუკაშვილი ნ., 30) ნაკაშიძე ნინო, 31) რუხაძე ვ., 32) ბახანა, 33) აკოპიანი, 34) დადიანი შ. 35) რამიშვილი ტ., 36) ფანცხავა რ., 37) ნ. ლომოურის ქვრივი, 38) ნ. ჩხეიძის ქვრივი, 39) ცახელის ქვრივი, 40) ეედოშვილის ქვრივი, 41) ს. მესხის ქვრივი, 42) სარაჯიშვილის ქვრივი, 43) ლალიონის ქვრივი, 44) ან. ფურცელაძის ქვრივი, 45) პროფ. ყიფშიძის ქვრივი.

მსახიობები: 46) აბაშიძე ტასო, 47) გამყრელიძე ვ., 48) ჯავახიშვილი ნ., 49) იმედაშვილი ა., 50) კარგარეთელი-ქართველიშვილისა, 51) გოცირიძე ნ., 52) დავითაშვილი ნ., 53) მაისურიან, 54) კოტე მესხის ქვრივი, 55) კეტე ყიფიანის ქვრივი, 56) ვ. ალექსი მესხიშვილის შვილი.

კომპოზიტორები: 57) ქორომშვილი ა., 58) კარგარეთელი ია., 59) ფოცხვერაშვილი კ., 60) ნ. სულხანიშვილის ქვრივი.

მხატვრები: 61) მრევლიშვილი ა., 62) გრინევსკი ვ., 63) შვერლინგი ა.,

არხიტექტორი: 64) კალგინი.

3 კატეგორია:

პედაგოგები: 1) ვარსკვანიშვილი ა. 2) ვარდოსანიძე შ., 3) პეტროშევსკაია მ. 4) შარაშიძე ნ. 5) ყიფიანი ს., 6) ხოჯევანიშვილისა, 7) იაშვილი ს., 8) ნაცვლიშვილი ვ., 9) ხმალაძე ლ., 10) ხოჩბელაძე ი., 11) კონიაშვილი მ., 12) გოგოლაშვილი ე., 13) კანდელაკი ვ., 14) გამყრელიძე ი., 15) ჯაფარიძე ტ., 16) ჭოლოშვილი ე., 17) ჯორჯაძე ს., 18) ოცხელი ს., 19) კონიაშვილი, 20) დაშნიცკი ოლგანა, 21) კანდელაკი ნ.

მწერლები: 22) ავალიშვილი ნ., 23) ყიფიანი კ., 24) ზოძლეთელი, 25) ანაანი, 26) იოსელიანი პ., 27) ბაბილინა, 28) მესხი დ., 29) ელენე თერიძე ი., 30) ვართაგავა ი., 31) ახნაზაროვი ა., 32) ჭყონია ი., 33) ნიკოლაიშვილი ი., 34) კლდიაშვილის ქვრივი, 35) ლუღიძის ქვრივი, 36) ნაკაშიძე ი., 37) პროფ. ს. ავალიანის ქვრივი.

მსახიობები: 38) ახოსპირელის ქვრივი, 39) შალიკაშვილის ქვრივი, 40) აბაშიძენიშვილის ქვრივი, 41) ბალანჩივაძე ვ. 42) ოქრუაშვილი დ., 43) ჩარკვიანი დ. 44) ზაბელლა, 45) ვარდო, 46) სვიმონიძის ქვრივი, 47) შარავიძის ქვრივი, 48) მდივანი მ., 49) ანდრონიკაშვილი კ.

ღვთისმშობელის დუეტი სიონში.

იხილავს სიონს ქალბატონი დაჩიბილ სახით,
სიონს, რომელსაც დაატრენდა სანთელი ერთი.
და გადაკრული წმინდაბნებზე ძველი ტალახი
ამოითხრება მის თვალებში სოველ საშარეთ.

უხსოვარ ასულს სურს იტიროს იდუმალ შვილზე.
უნდა სიონი აიტანოს თიხის მთვარეზე.
ო, ვინ დაითვლის ობის ცრემლებს დიდ პინაშვილზე.
და ვის დაიტევს სასიკვდილოდ ეს ასპარეზი.

სანთელი ჩალის მკრთალ მადონას დიდხანს ელოდა.
(მადონას წინეთ თოვლის ბავში ხელში ეკავა)
და თაფლის დუეტს იმღერებენ ხატის ჩრდილიდან
თითქოს ქალბატონს შემოერტყა ისევ წელაკავი.

ხანოელი
ჩვენი გზა მიდის ვარსკვლავებით ქრისტეს ტუჩებთან.
საწყალო ქალო! დაგეცემა სევდა უსქესი
მაღალი მთვარე მოწამლული გატყდება ჩემთან.
მთვარის მადონა! ხარ დალეწილი მიწა უსქესო!
ქალბატონი

ო, ეს დუეტი დაფენილი თეთრ კვირეებზე.
და გაყინული სამუდამოთ ცრემლების მხარე
დავრჩით ობლები (სიმარტოვე ვის გააკვირვებს)
მორეკავს ღრუბლებს დაობებულს ქარი მწუხარე

დუეტი
— დაგვნათის მთვარე დათენთილი: ჟანგის ემბაზი.
— თითქოს ბაღებიც სერაფიმებს ასველებს მეტათ.
— ღამეა დიდი და მოველით ჩვენ გათენებას.
— ჩამოიქნება ეს სიმღერაც სანთლის სონეტათ.

შალვა აფხაიძე

ჰერმარტ ჰ უპტმან

წელს 15 ნოემბერს ჰერმარტ ჰაუპტმანს დაბადებიდან 60 წელი უსრულდება.

ჰ. ჰაუპტმანი დაიბადა 1862 წელს გერმანიის სილეზიაში (ობერზალცბრუნში) სასტუმროს პატრონის ოჯახში.

ჰაუპტმანის მამის წინაპარები ფეიქრები იყვნენ. ჰ. ჰაუპტმანმა სწავლა დაიწყო ადგილობრივ სკოლაში, შემდეგ შევიდა ბრესლავის გიმნაზიაში, ბრესლავიდან კი იენის უნივერსიტეტში გადავიდა. ახალგაზრდა ჰაუპტმანი დაინტერესდა ფილოსოფიურ საგნებით, უფრო ხელოვნების დარგს მიაქცია ყურადღება და მომეტებულ ნაწილს სწავლობდა ქანდაკებას, მხატვრობას, ქანდაკებას და სასცენო ხელოვნებას.

იგი ერთ ხანს გატაცებული იყო დარვინის თეორიებით, კარლ მარქსის იდეებით, მაგრამ ეს მალე მიატოვა ახალგაზრდა მეკვლევის და მთელი თავის ყურადღება ხელოვნებას მიაპყრო.

1889 წელში მან დასწერა დრამა: „მზის ამოსვლის წინ". ამავე წელს ეს პიესა დაიდგა სცენაზე ბერლინის ლესინგ თეატრში და დიდი აურზაური გამოიწვია.

დრამა „მზის ამოსვლის წინ" მიჩნეული იყო ახალი ხელოვნების დაწყების დრამატიულ ლიტერატურაში. ეს იყო ეპოქალური რევოლიუცია. აქედან იწყობოდა ახალი ხაზები და და ახალი ძიება ხელოვნებაში. ფრანგებმა ემილ ზოლამ დაიწყო ეს ხაზები ნატურალიზმის სახით თავისი რომანებით, მხოლოდ ჰაუპტმანმა დრამატიულ ლიტერატურით.

ჰაუპტმანის გმირები არ იყვნენ ნატურალიზმის მოთხოვნებით გამოძერწილნი, არც ფოტოგრაფიულად ახაზულნი. თვითეული ჰაუპტმანის მოქმედნი პირნი უბრალოებად არიან დიდი ნების ყოფის მატარებელნი. მათი მოქმედება სავსეა დრამატიულ მაღალ განცდით და ეს სიმაღლე გმირების, ეს დიდი სულის კვეთება დიდად დაშორებული იყო ცხოვრების უბრალო დეტალების ლოთი და ალკოჰოლისტი კრაუზე. („მზის ამოსვლის წინ") ავტორის დასახული ჩვენს როგორიც დიდი ტრაგიული ფიგურები. კრაუზე თვის ატავისტური დაწყევლით, მემკვიდრეობის ალკოჰოლით მის წყალობით ღუპავს მთელ ოჯახს და ეს დალუპვა ავტორს აწერილი აქვს ისეთი სიმძლავრით რომ ჰქრება ცხოვრების ყოველივე წვრილმანი და ჩვენ წინ არის არა უბრალო ნატურალისტური დრამა, არამედ დიდი სოციალური ტრაგედია რომლის ქვეშ დღესაც ჩვენს ათარებ ლი გაუბედურებული ხალხი.

ჰ. ჰაუპტმანის ნიჭი მრავალ მხრივთა და ვერ ვიტყვით რომ—იგი ნატურალისტია მხოლოდ 1894 წელში მან დასწერა „ფეიქრები". აქ კიდევ მეორე

სამუმი.

სტრინდბერგი.

მოქმედნი პირნი.

ბისკრა—არაბი ქალი.
იუსუფი—მისი საყვარელი.
გიმარი—ფრანგი, ოფიცერი.

არაბული სალოცავი, შუაში სარკოფაგი, რომელზედაც ნოხი [illegible] [illegible] და ბალიში.

გამოსვლა პირველი.

შემოდის ბისკრა სახეზე ყაბალახ დაშვებული. ზურგზე ჩონგური ჰკიდია. დაეშვება ნოხზე და ლოცულობს გულხელდაკრეფილი. გარეთ ქარი ჰქრის.

ბის.—ლა ილლაჰ ილლ ალლაჰ!

იუს.—(შემოდის) სამუმი გვიახლოვდება!.. სად არის ფრანგი?

ბის.—მოვა ახლავე.

იუს.—რატომ იქვე არ მოკალი?

ბის.—არა, თითონ უნდა მოიკლას თავი. მე რომ მოვკლა, სარდალი მთელს ჩვენს ტომს ამოჟლეტდა, რადგან მე ვინის მაჩვენებელი ალი ვყოფილვარ, თუ უკვე არ მიმხვდარიყო, რომ ქალი ვარ.

იუს.—თითონ მოიკლავს თავს? და მერმე როგორ?

ბის.—განა არ იცი რომ სამუმი ახმობს თითქოს ტვინს, როგორც ინდისთვითის ხეებს და ისეთ თავზარდამცემ ხილვებს წარმოადგენს, რომ სისხლითვე შეიძლებს და დიდ საცოცხლეს იდუმლობაში ჩასვენებას ანატრებს.

იუს.—ჰო, გამიგონია რაღაც მაგგვარი. უკანასკნელად ექვსმა ფრანგმა მოიკლა თავი. მაგრამ დღეს ნუ მიენდობი სამუმ-მძაში თითქმის მთელი მოვიდოდა და ნახევარ საათის შემდეგ ქარი ჩადგება. შენ კიდევ შეგიძლია მძლევარება?

ბის.—შემიძლია თუ არა მძლევარება? ო, ჩემი მძლევარება უსაზღვროა, ვით ცხარი უდაბნო, მწველი ვით მზე და უფრო მძლავრია, ვიდრე ჩემი სიყვარული. ნეტარების ყველა ის წუთები, რომელნიც მომისპეს ალის მოკვლით, ერთად მოგროვდნენ, როგორც გროვდება ხოლმე ზვავი ველის კიდე ქვეშ და, რასაც ვერ შეიძლებს სამუმი, იმას შეიძლებს თავისუფალ ნავარდს მიჩვეული მამელიშვილი!

იუს.—ეგ კარგადა სთქვა, ბისკრა, და შეასრულებ კიდეც აღთქმას. ჩემი მძულვ რომა დაჭკნა, როგორც ჭინბა ბალახი შემოდგომის, მას შემდეგ რაც ჩემმა თვალებმა შენ გიხილეს. მაიღე ჩემგან მთელი ძალი და ისე გაუშვირე გული, თითქო ჩემი მშვილდიდან გასროლილი ისარი იყავ!

ბის.—მომეხვიე იუსუფ! მომეხვიე!

იუს.—აქ წმინდანის წინაშე, შეუძლებელია. ახლა არა... მერმე, მას შემდეგ!... თუ ჯილდოს დაიმსახურებ!

ბის.—რა ამაყი ხარ შეიხო! რა ამაყი ადამიანი ხარ!

იუს.—დიაჰ, იმ ქალმა, რომელმაც გულის ქვეშ უნდა ატაროს ჩემი შთამომავალი, კიდევაც უნდა დაამტკიცოს, რომ ღირსია ჩემი საყვარელისა.

ბის.—მე და მეტი არავინ მთელ დედამიწაზე ატარებს იუსუფის შთამომავალს! მე-ბისკრა, საზიზღარი, საძაგელი, მაგრამ მძლავრი!

იუს.—ავერ იყოს! ახლა კი ქვეით ჩავალ და წყაროსთან მივიძინებ. მგონია საჭირო არ არის გაგახსენო დიდებულ მარაბუ სიდდი-შეიხისაგან ნასწავლი საიდუმლო ხელოვნება, რომელსაც ბავშობიდანვე ყოველთვის ხმარობდა ბაზრობისას.

ბის.—არა. რისთვის? მე კარგად ვიცი ყველა ის საიდუმლოებანი, რის ცოდნაც საჭიროა, რომ სიცოცხლეს გამოესალმო ლაჩარი და მხდალი ფრანგი, საზიზღარი მშიშარა, მტერი ჩვენი ერისა, რომელიც ლოლვით გვებრძვის და ისე გვტყორცნის ტყვიას. ყველაფერი ვიცი გულთმისნობაც კი! და რასაც ვერ შესძლებს ჩემი ხელოვნება, იმას შესძლებს მზე, რადგან მზე იუსუფის და ბისკრას მომხრეა!

იუს.—მზე მუსლიმან მოკავშირეა, მაგრამ ნურც ძალიან ენდობი-შეიძლება იმასთან ერთად შენც დაგწვას! ცოტა წყალი დალიე, სული მოითქვი. (აძლევს ნოხს, ქვეით ჩავება და აწევდის წყლით სავსე სურის).

ბის.—(მიიტანს სურას პირთან). თვალები მიწუხდება, ყველგან წითელი მელანდება, მკერდი გამიშრა... მესმის... მესმის... ხედავ უკვე ქვიშა ცვივა ბანიდან, ჩონგურის სიმები ელერინენ. სამუმი გვიახლოვდება, სამუმი უკვე აქ არის! ფრანგი კი ჯერ არ მოსულა!

იუს.—ჩამოდი ქვევით ბისკრა, დაინებე თავი ფრანგს, უშენოდაც მოკვდება!

ბის.—ჯერ ჯოჯოხეთური წამება და მერმე სიკვდილი! შენ გგონია, რომ მე ძალა აღარ მაქვს! (გადაღვრის წყალს ქვიშაზე). მოვრწყავ ამ ქვიშას და გამოიზრდება შურისძიება. გამოვზრდი ჩემ გულს! იზარდე შურისძიებავ! სწვი მზეო! დაბერე ქარო!

იუს.—დიდება შენდა, იუსუფის დედაო, რამეთუ შობავ ძეს იუსუფ-შურისმაძიებელისას! (ქარი ძლიერდება კარის ფარდა იბერება; ალლუმა განათდება წითელი ფერით, რომელიც შემდეგი სცენის განვლობაში ყვითლად გარდაიქცევა).

ბის.—მოდის ფრანგი და სამუმიც აქ არის! წადი!

იუს.—ნახევარ საათის შემდეგ აქა ვარ! ქვიშის საათი აქ არის! (აჩვენებს ქვიშის ერთ-ერთ გროვას). თვით ზეცა გვიჩვენებს დროს ურწმუნოთა წამებისას.

გამოსვლა მეორე

ბისკრა და გიმარი, ფერმიხდილი, შეშინებული, ლაპარაკობს ჩუმი ხმით.

გიმ.—სამუმი! როგორ გგონია, საით წავიდნენ ჩვენები?

ბის.—თქვენები დასავლეთით-აღმოსავლეთისაკენ წავიდნენ.

გიმ.—დასავლეთით-აღმოსავლეთისაკენ! მითხრა უნდა ენახო! ჰო, მართლადაც ავრე—აღმოსავლეთისაკენ-დასავლეთით! სკამზე ლამპი და წყალი მომიტანე!

ბის.—(მიიყვანს გიმარს ქვიშის გროვასთან, დაიწყებს იატაკზე თავით ქვიშაზე) კარგადა ხარ?

გიმ.—(დაფიქრდება) არა, როგორღაც მოუხერხა ვარ. თუ ქვეშ დამიდე რამე!

ბის.—(დაუფენს ქვიშაზე თავქვეშ). აბა, უკვე შენი ბალიში თავქვეშ!

გიმ.—თავქვეშ? მაინც ხომ ფეხებია! განა ეს ფეხები არ არის?

ბის.—რასაკვირველია ფეხებია!

გიმ.—მეც ავრე მგონია. თავქვეშ სკამი დამიდე!

ბის.—(აიღებს საპირს და მუხლქვეშ დაუდებს). აბა, ესეც შენი სკამი!

გიმ.—ახლა კი წყალი! წყალი!

ბის.—(ცარიელ სურას აწვდის ქვიშით და მიაწვდის). დალიე სანამ ცივია!

გიმ.—(სვამს ცოტ-ცოტათი). ცივია მაგრამ წყურვილს არ მიკლავს! არა, არ შემიძლია, საზიზღარია ეს წყალი-წალი!

ბის.—ახლა შენ ძაღლი გკბენს.

გიმ.—როგორ თუ ძაღლი? ჩემს სიცოცხლეში ჩემთვის ძაღლს არ უკბენია.

ბის.—სამუმმა მოსპო შენი მეხსიერება! უყურადღებო სამუმის მოჩვენებებს! განა არ გახსოვს უკანასკნელად რომ ნადირობდი ხაზ-ელ-ქედში, ცოფიანმა ძაღლმა გიკბინა?

გიმ.—ხაზ-ელ-ქედში ვნადირობდი? დიახ. დიახ მართალიაც. ხომ ავგე იყო ტვილი, როგორც თახვს?

ბის.—ძაღლი? ჰო. აი ხომ ხედავ! კუთში გწვდა! განა არა გრძნობ, როგორ გტკივა ნაკბენი?

გიმ.—(ხელს მოისვამს კეფაზე და სისხლით ნახელეტი) რასაკვირველია ვგრძნობ! წყალი! წყალი!

ბის.—(აწვდის ქვიშით სავსე სურას) დალიე, დალიე!

გიმ.—არა, არ შემიძლია! დიდად ვეთისო, წყლის მოშიშარო გავხდი!

ბის.—ნუ გეშინია! მე მოვარჩენ და მუხლის ძალით განდევნი ბოროტ სულს! ყური დამიგდე!

გიმ.—(ცეკვის) [illegible] [illegible] [illegible]

ბის.—[illegible] [illegible] [illegible] ბისკრა, ბისკრა, [illegible] სამუმ! სამუმ!

იუს.—(გარედან). სამუმ! სამუმ!

გიმ.—რას მღერი? ჩუმი!

იშხობება მოხდა გერმანიაში. „ფიქრებში" ჰაუპტმანმა მაგიური კალმით დახატა ის დიდებული სოციალური ტრაგედია, რომელიც მოხდა მეორმოცე წლებში. „ფიქრებიც" იგივე ნატურალისტური ფორმით არის დაწერილი, მაგრამ აქაც მწერალმა ისეთი ტრაგიზმით დაიხატა მუშათა საკითხი, როგორც არც ერთმა მსოფლიოს მწერალმა თავის ნაწარმოებში". „ფიქრებშიაც" ისე ნატურალიზმის, ცხოვრების სიტლანქე დაძლეული როგორც „მზის ამოსვლის წინ," აქ მწერალმა მოგვცა დრამა—მასსიურ ფსიხოლოგიის, დრამა-პრინციპის ბრძოლაზე, სტიქიურ კონფლიქტზე დამყარებული. „ფიქრები" კიდევ ბევრი დინამიტები დაუგო მაშინდელ გერმანიის მთავრობას და აკი მინისტრმა ფონ-კელერმა იმიტომაც გასცა ბრძანება „ფიქრების" სცენაზე დადგმის აკრძალვის შესახებ.

ამ ორი დრამით ჰაუპტმანმა ის კატასტროფა მოახდინა, რასაც დიდიხანია ელოდებოდა ევროპა-ხოლა ლიტერატურაში.

ჰაუპტმანი როგორც დიდებული ხელოვანი ერთს წერტილზე ვერ გაჩერდებოდა და მწერალი მალე დაადგა ახალ შემოქმედების გზას. ჰაუპტმანში მოხდა გარდატეხა ძლიერი. მასში იშვა თითქმის სულ სხვა ადამიანი, სრულიად ახალი სულის კვეთებით. იგი სწერს სხვა სახის დრამებს, წინააღმდეგ წინანდელისას. მისი აზროვნება შეპყრობილია დიადი ფსიხოლოგიური განცდით და სწერს ინდივიდუალურ—ფსიხოლოგიურ დრამებს: „ჩაძირული ზარი", „მარტო ხელნი", მეტლე ჰენშელი" „შერიგების დღესასწაული" და ამით ჰქმნის მთელ ციკლს, მაგრამ ჰაუპტმანის ნიჭი უდიდეს აპოგეამდის ადის, როდესაც მის გონებას ფილოსოფიური პესიმიზმი იპყრობს და თავის მსოფლმხედველობას ამჟღავნებს სიმბოლიურ დრამაში „ჩაძირულ ზარში".

„ჩაძირული ზარი"-თ იწყობა კიდევ ახალი ეპოქა. აქ გაისმის სულ სხვა მოტივები და ჰაუპტმანს თავის გმირად გამოჰყავს ზე-კაცი ნიცშეანურ აზროვნებით. „ჩაძირულ ზარში" წამოყენებულია ის მსოფლიო საკითხები რომლის გადაწყვეტას ცდილობდენ: შექსპირი, გოეტე და ნიცშე. ხელოსანი ჰენრიხი-ღვიძლი შვილია ფაუსტის და ჰამლეტის.

ფაუსტის ძიება—ეს მარადიული უკვდავება. მთელი მისი ფილოსოფია წუთიერ სილამაზისკენ არის მიმართული.

ჰამლეტის ძიება—ეს სიკვდილ-სიცოცხლის პრობლემისკენ არის მიმართული და მთელი მისი ტანჯული აზროვნებაც ამ საკითხის გარშემოა დაკავშირებული.

ჰენრიხის ძიება ზე-კაცის ძიებაა რომლის არსებაში დაგროვილია დიადი ენერგია ხალხთა მსხვერპლისთვის და როგორც ზარატუსტრა, მისი ფიქრიც ადამიანის გალმერთების, ადამიანის სულის ამაღლების, დიადი მზის სხივებისკენ არის მიმართული, მაგრამ ეს ნატვრა, ეს დიადი სულის ღელვა ისევ ტრაგიულად თავდება, როგორც ფაუსტის და ჰამლეტის.

ჰენრიხი თავის ნების ყოფით გაცილებით ძლიერია ჰამლეტზე და ფაუსტზე, ჰენრიხი-ზე-კაცია და ზე-კაცურ ძალასაც გრძნობს თავის არსებაში, იგი მებრძოლია მუდმივი, ჰამლეტი და ფაუსტი კი აზროვნების ხალხია. თითქოს ეს ორება, ეს განსხვავება არ გვაძლევს ნებას ერთი-მეორის შედარებისას მაგრამ სათავე, წყარო კი ერთია. ჰენრიხიც ჰამლეტიც და ფაუსტიც მსოფლიო პესიმიზმიდან არიან წარმოშობილნი.

ჰაუპტმანმა ჰენრიხის განსახიერებაში უდიდესი არტისტიულობა პოვა როგორც ფორმის და ტეხნიკის გადმოცემით ისე შინაარსის სიღრმით. ჰენრიხის ზოგიერთი პათეთიური მონოლოგები მოგვაგონებს შექსპირის მონოლოგებს. ასეთი მონოლოგი, როგორც ჰაუპტმანმა მოგვცა, შექსპირის შემდეგ, ჯერ არავის დაუწერია.

ჰაუპტმანის გენიალურ დრამებს აქვს ის გამძლეობა, რომ დარჩნენ სამუდამოთ ყველა თეატრის რეპერტუარში.

ჰაუპტმანს სასცენო ხელოვნების ცოდნაში ვერც ერთი დრამატურგი, შექსპირის მერე, ვერავინ ვერ შეედრება და მე მგონია რომ მარტო ჰაუპტმანმა გაიგო შექსპირის სიძლიერე და მთელი ის იდუმალება რითაც დღესაც ხიბლავს კაცობრიობას.

ჰაუპტმანი, მართალია, ნიჭით შექსპირს ვერ გაუსწორდება, მაგრამ იგი უნდა იყოს პირველი მემკვიდრე დიდებულ მსოფლიო მწერალის.

ვახტანგ გარრიკი.

ყვითელი მესსა.

კატა პირს იბანს—გამოვა დარი,
ეს ბარომეტრი უფრო სწორია.
ჩვენ იქნებ ვიყოთ ორივე მკვდარი
და კუბოდ გვადგეს სანატორია.

სიცხე გვაწვება ყველა გრადუსით
და მეშინია ნელ დახეულების.
თმებზე ხავერდის ხელი გადუსვით.
ვარ კოცნით სავსე წმიდა ხელების.

ღრუბელი მიდის, დღეა მზიანი.
დარ ანგელოს, ჰაერი თბება,
და ჩემი სული ციებიანი
შერიგებული დღეს მართლა კვდება.

გადასდე შუშა წამლით, ფხვნილები,
გადაყვით ფრინველებს, ტყეში რქიანებს.
შორი ქალაქის ქვაფენილები
მაინც დაგვცემენ ჩვენ პლექიანებს.

უშწეიდეს საყდარს გული მიელი.
რომ გადაფინო ლოცვებზე კვნესა
და როცა ენახეთ ის ცარიელი—
გადავიხადეთ ყვითელი მესსა.

დღეა მზიანი. ღრუბელი მიდის.
ტყე გასურნელდა ფიჭვის ღვარებით
და ფენომენი გაფრენილ ხიდის—
საბედისწეროთ ჩვენ გვეყვარება!

აბასთუმანი—სასახლე.
შალვა კარმელი.

ქრონიკა

ჩვენი გაზეთის შემდეგ ნომერში დაიბეჭდება ილია ჭავჭავაძის დაუბეჭდავი ქართული წერილები ექ. მიხ. გედევანიშვილის არქივიდან.

ქართული დრამის სეზონის გახსნა გუშინ, 21 ოქტომბერს გაიხსნა ქართული დრამის სეზონი ნინო ნაკაშიძის პიესით „ვინ არის დამნაშავე" დაწვრილებით შემდეგ ნომერში.

შალვა დადიანის ახალი პიესა „გვირაბი" დადგმული იქნება მიმდინარე სეზონში. პიესის სიუჟეტი აღებულია მე XII ს. თამარ მეფის მეფობიდან. პიესისთვის საგანგებო მუსიკა დაწერილია კოტე ფოცხვერაშვილის მიერ.

თეატრი და მუსიკა

ოპერის სეზონის გახსნა „აბესალომ და ეთერი."

წელს ოპერის სეზონი გაიხსნა ზაქარია ფალიაშვილის ოპერით „აბესალომ და ეთერი"-თ. ამ ოპერაზე ძალიან ბევრი დაიწერა, რომ ლირიდს კიდევ ამაზე წერა, უნდა ითქვას, რომ ეს ოპერა მეიქნა ეროვნულ ოპერით.

მართალია ამ ოპერას აქვს ყველა ის ნაკლი, რომელიც ემჩნევა ყოველთვის პირველ ნაწარმოებს, აქ ბევრი ეკლექტიური მასალები, მაგრამ როგორც ეტყობა სხვანაირათ არ შეიძლებოდა. ყოველ პირველ დაწყების თან სდევს ეს უცილებლად. ამ ოპერის გამართლება აგრეთვე უნდა მიეწეროს ალ. წუწუნავას დადგმას, მან ძალიან ბევრი გააკეთა იმისთვის და შეიძლება ითქვას, რომ მეორეთ დასწერა ეს ოპერა.

თუ პირველად „აბესალომ და ეთერი" ღამის 3 საათზე გათავდა, და ეხლაც თეატრალებში დადის კალამბური რომ ზაქარია ფალიაშვილის მეორე ოპერა „ღამის თევის" იდეა პირველიდ „აბესალომ და ეთერის" დადგმაზე დაებადათ, 15 ოქტომბერის ოპერა 12 საათზე უფრო ადრე გათავდა. შემსრულებელნი თითქმის ყველანი ძველები იყვნენ გარდა ბოკოვას ქალისა, რომელმაც პირველად იმღერა ეთერის პარტია და უნდა ითქვას კარგათაც ჩაატარა. სხვა არტისტები იმეორებდენ ძველ თამაშობას,

ოკარებელი ხალხი გახსნას დაესწრო. იგი წესრიგი ეტყობა ბ. ალ. წუწუნავას დისციპლინა კი ჯერ კიდევ არ შეიძლება იმის თქმა, როგორი იქნება სეზონი.

ბიბლიოგრაფია

ვაჟა ფშაველა. ლექსები, ტომი პირველი.

სახელმწიფო გამომცემლობა მთავარ სახელოვნო კომიტეტის ს. აბაშელის რედაქციით.

სახელმწიფო გამომცემლობა თითქმის ნომინალურად არსებობს. ბევრჯელ მოგვიქცევია ყურადღება იმისთვის, რომ საქართველოში მხოლოდ სახელმწიფო გამომცემლობაა შესაძლებელი, რომ ამნაირია მდგომარეობა ქართული წიგნის ბაზარის, შეუძლებელია კერძო წარმოება შეუდგეს წიგნების გამომცემლობას, სახელმწიფოს ბევრი შეუძლია გააკეთოს ამ საქმისთვის. მაგრამ იმათგანდან სახელმწიფო გამომცემლობას უფრო ხალხი ჩიუდგა. სათავეში, როგორც ბიუროკრატიაში იყო, და იმის მაგიერ რომ საქმე მოეწყოთ, სრულიად გაფლანგა სახელმწიფო ქონება და ამისთვის პასუხისგებაშიც იქნა მიცემული მუშათა და გლეხთა ინსპექციისგან.

ამის შემდეგ ვერ მოხერხდა სახელგამის ორგანიზაცია და დღემდის ის მხოლოდ შთასახვის პროცესშია. გაზეთების ცნობით ეხლა შემდგარა კომისია პასუხისმგებელ პირებისგან და შესაძლებელია საქმე კიდევ გამოკეთდეს. ვაჟა-ფშაველას გამოცემით სახელგამმა დაამტკიცა, რომ მას ბევრის გაკეთება შეუძლია თუ კი ამას მოინდომებს. სხვა რომ არაფერი გაკეთებია სახელგამს მარტო ეს გამოცემა გამოისყიდის მის უმოქმედობას. ამ გამოცემის გამარჯვება ალბად იმის ბრალია, რომ წიგნის გამოცემას ხელმძღვანელობდა პოეტი ს. აბაშელი. ს. აბაშელმა ამ გამოცემით დაამტკიცა, რომ მას აქვს დიდი კულტურა წიგნის, და მხატვრული ალღო შეიძლება გადაუმეტებლათ ითქვას, რომ ასეთი გამოცემა ქართულად ჯერ არ ყოფილა.

ყდა დახატულია მხატვარ ო. შარლემანისგან, ქაღალდიც მშვენიერია, წიგნს დართული აქვს სიტყვების განმარტება შედგენილი პროფ. ა. შანიძისგან, ეს ლექსიკონი ძალიან გრძელია და ზოგ შემთხვევაში ახსნილია ისეთი სიტყვები, რომელთაც არც კი სჭიროდა ახსნა. ყოველ შემთხვევაში ემჩნევა მუშაობა და დიდი მეჯითობა. წიგნს აქვს აგრეთვე ს. აბაშელის წინასიტყვაობა და წერილები ვახტანგ კოტეტიშვილის „ვაჟას ბიოგრაფია" და გერონტი ქიქოძის კრიტიკული ეტიუდი. შეიძლება ითქვას რომ უკეთესი იქნებოდა ჯერ ვაჟას პოემები დაბეჭდილიყო და შემდეგ ლექსები, რადგან იმ სახელს, რომელიც აქვს ვაჟას პოეზიაში უფრო ამაგრებს მისი პოემები, ამ პირველ ტომშიც ლექსები ვერ არის შერჩეული უკანასკნელი დაფასებით, არის დაბეჭდილი ისეთი სუსტი ლექსები, რომელნიც მხოლოდ ლიტერატურის ისტორიკოსისთვის თუ იქნება თავის დროზე საჭირო და გამორჩენილია ისეთი ლექსები, რომელნიც უთუოდ პირველ ტომში უნდა ყოფილიყო მოთავსებული. ქაღალდის ეკონომიისთვის ზოგიერთი ლექსები აწყობილია უგემურათ; შეიძლებოდა კიდევ სხვა დეფექტების დასახელება, მაგრამ კარგი მხარე ბევრად სჭარბობს წიგნში და ამიტომ ეს არ არის საჭირო. განსაკუთრებით აღსანიშნავია ყდა შარლემანის, რომელიც შესრულებულია დიდი ოსტატობით. ეს წიგნი ყოველ შეგნებულ ქართველს უნდა ჰქონდეს და უთუოდ მადლობის ღირსია პოეტი ს. აბაშელი, რომელმაც ეს წიგნი არგუნა ქართულ მწერლობას... სახელმწიფო გამომცემლობა უნდა წახალისდეს ამით, რომ მალე სხვა წიგნებიც გამოსცეს, ყოველ შემთხვევაში აუცილებელია ვაჟას შემდეგი ტომებიც უთუოდ დაიბეჭდოს...

ვ. გ.

გიმ.—განა ვმღეროდი? აამიყურე, პირში ბზის ფოთოლს ჩავიდებ (იღებს ბზის შტოს და პირში იდებს. სიმღერა ზევიდან ისმის). ბისკრა, ბისკრა, ბისკრა, ბისკრა, ბისკრა, ბისკრა!

იუს.—(ქვევიდან) სამუმ! სამუმ!

გიმ.—ღმერთო ჩემო, რა ჯოჯოხეთის მოვლენაა!

ბის.—ახლა მე ვიმღერებ!

იუსიფა და ბისკრა-(ერთად). ბისკრა ბისკრა, ბისკრა, ბისკრა, ბისკრა; სამუმ!

გიმ.—(წამოდგება). შენ ეშმაკი ხარ, რომ ორი ხმითა მღერი? კაცი ხარ თუ ქალი? თუ ერთიც და მეორეც?

ბის.—მე გზის მაჩვენებელი აღა ვარ! აღარა მცნობ, რადგან ტვინი შეგერყა. თვალიც გატყუებს, ყურიც. მაგრამ თუ გინდა განიკურნო, მე მომენდე. დაიჯერე ყველა ის, რასაც მე გეტყვი და შესრულე ყველაფერი შენ ამბობ.

ბის.—მაშ ყური დამიგდე კურპა თაყვანისმცემელო!

გიმ.—კურპით თაყვანისმცემელო?

ბის.—დიახ. მოიხსენი კურპა რომელიც გულზედა გაქვს. (გიმარი იხსნის მედალიონს). გათელე ფეხ ქვეშ! შეევედრე ღმერთს ერთ არსს, მოწყალეს და ლმობიერს.

გიმ.—(გაუბედავად). წმიდა ელეონორი, ჩემი მფარველი?

ბის.—მას ძალუძს შენი შეწევნა?

გიმ.—არა, ჰო! ძალუძს! (გამოუხიზლდება) არა, ჰო! ძალუძს!

ბის.—ენახოთ! (გაიღებს აარს ფარდა ირხევა, მალაზი შრიალებს).

გიმ.—(მიიფარებს პირზე ხელს). კარი.

ბის.—გადააგდე შენი კურპა:

გიმ.—არ შემიძლია.

ბის.—მომხედე, ერთი თმაც კი არ იძვრის ჩემს თავზე..., სამუმი მზოგავს შენ კი ურწმუნო, შენ გკლავს... გადააგდე შენი კურპა!

გიმ.—(გადააგდებს მედალიონს). წყალი! ვკვდები!

ბის.—მაშ ილოცე ერთ არსი, მოწყალე და ლმობიერი.

გიმ.—როგორ ვილოცო?

ბის.—გაიმეორე ჩემი სიტყვები!

გიმ.—სთქვი!

ბის.—ერთ არს ღმერთი, და არ არსებობს სხვა ღმერთი გარდა მოწყალის და ლმობიერისა.

გიმ.—ერთ არს ღმერთი და არ არსებობს სხვა ღმერთი გარდა მოწყალის და ლმობიერისა.

ბის.—დაწექ იატაკზე! (გიმარი უნებლიედ წვება). არაფერი გესმის?

გიმ.—წყაროს ჩხრიალი მესმის.

ბის.—აი ხედავ! ერთ არს ღმერთი და არ არსებობს სხვა ღმერთი გარდა მოწყალის და ლმობიერისა. რას ხედავ?

გიმ.—ვხედავ, როგორც ჩხრიალებს წყარო... მესმის, როგორც ნათელს ჰფენს ლამაზი მწვანე დარაბიან, ფანჯარას—თეთრ ქუჩაზე...

ბის.—ვინა ზის ფანჯარასთან?

გიმ.—ჩემი ცოლი—ელიზა!

ბის.—ვინ არის, რომ ფარდას უკანა დგას და შენს ცოლს ეხვევა?

გიმ.—ჩემი ვაჟი—ჟორჟი!

ბის.—მერე რამდენი წლისაა შენი ვაჟი?

გიმ.—წმინდა ნიკოლოზობას ოთხი წლისა შესრულდება!

ბის.—ოთხი წლის ბავშვს შეუძლია ფარდის უკან დგომა და სხვის ცოლის ხვევნა?

გიმ.—არა ეს შეუძლებელია—მაგრამ მაინც ის არის!

ბის.—ოთხი წლიწადი-და ქერა ულვაში?

გიმ.—ქერა ულვაში? ჰმ, ეს ჩემი მეგობარი ჟიულია!

ბის.—დგას ფარდის უკან და შენს ცოლს ეხვევა!

გიმ.—ქაჯო!

ბის.—ხედავ შენს შვილს?

გიმ.—ახლა—აღარა!

ბის.—(ჩონგურს აიღებს და გლოვის ზარს უკრავს) ახლა რას ხედავ?

გიმ.—ვხედავ... გლოვის ზარი მესმის... ლეშის გემო—პირშიც დამძაღებული ერბოს სუნი... ფუ!

ბის.—ნუ თუ არ გესმის, რომ ლედელი ანდერძს უგებს მიცვალებულ ბავშვს?

გიმ.—მოიცა! არ შემიძლია გარკვევა, (ნაღვლიანად) შენ კი გსურს, რომ მესმოდეს? დიახ, დიახ!—აი ეხლა მესმის!

ბის.—კუბოზე გვირგვინს ხედავ?

გიმ.—ჰო!

ბის.—რა მშვენიერად არის გვირგვინი მორთული; ზედ ვერცხლით დაწერია:—მშვიდობით ჩემო ძვირფასო ჟორჟ—მამა შენი.

გიმ.—დიახ, დიახ, ვხედავ! (სტირის). ჟორჟ, ჩემო ჟორჟ! ჩემო ბიჭიკო! ელიზა—ჩემო საყვარელო, მანუგეშე! მიშველე! (ხელს აფათურებს გარეშემო). სადა ხარ? ელიზა; თავი დამანებე? მიპასუხე! დაასახელე შენი კურო!

ხმა მაღლიდან—ჟიულ! ჟიულ!

გიმ.—ჟიულ! მე—მე კი მქვია..., მე რა მქვია?—მე მქვია შარლ! მან კი წარმოსთქვა-ჟიულ! ჩემო ელიზა მიპასუხე! სულით ჩემთანა ხარ, მე ვგრძნობ ამას!—შენ ხომ მეფიცებოდი, არასდროს არ შევიყვარებ სხვასაო... (იმის სიც.). ვინ იყო ის?

ბის.—ელიზა! შენი ცოლი!

გიმ.—მომაცილე! რაღად მინდა სიცოცხლე! მეზიზღება სიცოცხლე, როგორც სენ-დენ კომბოსტოს წნილი! იცი სენ-დენ რა არის? ლორის ქონი! (იფურთხებს). პირი გამიშრა! წყალი; წყალი! ან არა და დავიხრჩობი! (გარეთ ქარიშხალი ძლიერდება).

ბის—(ჩოკუმავს პირს და ახველებს) შენ ახლავე მოკვდები ფრანგო! სანამ დრო გაქვს დაწერე შენი უკანასკნელი სურვილი!—უბის წიგნი სადა გაქვს?

გიმ.—(ამოიღებს, უბის წიგნს და ფანქარს). რა დავწერო?

ბის.—ადამიანი რომ კვდება, ცოლსა და შვილებს იგონებს!

გიმ.—(სწერს) „ელიზა-წყეულიმც იყავ!.. სამუმი—ვკვდები"...

ბის.—ხელი მოაწერე, თორემ ანდერძი სრული არ იქნება.

გიმ.—როგორ მოვაწერო?

ბის.—დაწერე: „ლა ილახ ილლა ალლახ!"

გიმ.—(სწერს). აჰა, დავწერე! ახლა კი ვკვდები?

ბის.—ახლა კი კვდები, როგორც მხედარი, რომელსაც მოატოვა თავის მეგობარი—ჯარის-კაცი. მედიდურად დაგმარხავენ, შენს გვამს ანდერძს ტურები ადგებენ. (ჩონგურზედ იერიშის ჰანგს უკრავს). გესმის, დოლი იწვევს იერიშის მისატანად—ურჯულოები გამოდიან სათხრებიდან და თან მოაქვთ სამუმი და მწვავე მზე! (ჩონგურის დაკვრა). სროლა მთელ ხაზზე—ფრანგებს აღარ ძალუძთ თოფის გატენა—არაბები ცხარე სროლით უახლოვდებიან—ფრანგები გარბიან!

გიმ.—(წამოიწევა). ფრანგები არასდროს არ გარბიან!

ბის.—(აშოლებს სტვირს და უსტვენს უკანდახევის ჰანგს). ფრანგები გარბიან... გესმის—უკანდახევაა!

გიმ.—უკან იხევენ... დიახ,—უკანდახევით მე კი აქ ვკვდები! (მიიძრობ ვბოლდებს). მე მოვკვდი. (დაეცემა იატაკზე).

ბის.—დიახ შენ მკვდარი ხარ.—განა არ იცი, რომ დიდიხანია, რაც მოკვდი! (მივა ძვლებთან და აიღებს თავის ქალას).

გიმ.—დიდი ხანია, რაც მოვკვდი? (ხელით ისინჯავს სახეს).

ბის.—დიდი ხანია! ძალიან დიდი ხანია! ჩაიხედე სარკეში! (თავის ქალს უჩვენებს).

გიმ.—აჰ! ეს მე ვარ!

ბის.—დაინახე: აი შენი ლოგინზედ ამომშრალი ძვლები; თვალები ყორნებმა გამოუთხარეს: აი მარჯვენა პატარა ჩაღრმავება, სადაც უკანა კბილი გქონდა, რომელიც ამოვგლიჯე... ნუ თუ არა სცნობ აი ამ ფოსოს პატარა და კოხტა წვერი, რომ ამშვენებდა, რომლის ალერსი ძვრე უყვარდა შენს ელიზას. აქ კური იყო, რომელსაც დაეკოცნიდა ბოლმე შენი ჟორჟი დილით ვაჟის შემდეგ. აი სწორედ აქ მოგხვდა ცელი ჯალათისა, როდესაც თავი მოგკვეთა ბრძოლის ველიდან ლტოლვილს! (გმირი, რომელიც თავზარდაცემული ყურს უგდებდა, მკვდარი ვარდება. ბისკრა დაიჩოქებს, გაუსინჯავს მაჯას, ადგება და მღერის). სამუმ! (გაიღებს კარს, ფარდა ირხევა. პირს მოუქმავს და პირქვე დავარდება). იუსუფ!

გამოსვლა მესამე.

ივანოვე და იუსუფი, ამავე ქვემოდან.

იუს.—(უყურებს გიმარს და ვერ ამჩნევს ბისკრას). ბისკრა! (დაინახავს და ხელში აიყვანს). ცოცხალი ხარ?

ბის.—ფრანგი მოკვდა?

იუს.—თუ ჯერ არ მომკვდარა ახლავე მოკვდება! სამუმ! სამუმ!

ბის.—მაშ მე ცოცხალი ვარ! წყალი დამალევინე!

იუს.—(მიიყვანს სარკმელთან). აი წყალი! ახლა ისვი შენაც!

ბის.—და ბისკრა შენი ვაჟის დედა იქნება! იუსუფ! დიდებულო იუსუფ!

იუს.—ძლიერო, თავდადებულო ბისკრა! უფრო მძლავრო, ვიდრე სამუმი!

ფ ა რ დ ა.

მარიამ მაჭავარიანი

რედაქტორი: გიორგი ლეონიძე.

აღმასკომის წყალ-სადენის

განეოფილება აცნობებს, რომ უველა წყალსადენის აგონენტები, რომელსაც აქვთ გაუვანილი

წყალსადენის შტოები

შესაბამ სახლებში ვალდებულნი არიან ოფიციალურად აცნობონ წყალსადენის განეოფილებას ათი დღის განმავლობაში შემდეგი ცნობები.

1) გვარი და მისამართი თვით პატრონისა
2) „ „ „ იმ შესაბამ სახლისა, სადაც გაუვანილია წყალსადენი შტო
3) როდის გადეცემენ ეს შტო (წყალიწყდა)
4) ვისი ნებართვით გაუვანილია ეს შტო
5) რაზე ისარვებლობდა წვალი (წარმოებისათვის თუ საცხოვრებლად) ვინც დროზე არ შემოიტანს ცნობებს იქნება ჯარიმისგებაში მიცემული.

აღმასკომის პრეზიდიუმის წევრი დ. გაძრაძე.
საქმის მწარმოებელი ნ. გვერიშიანი.

განცხადება

ამიერ-კავკ. რკინის გზის სამმართველო

ამით აცნობებს, რომ 20 და 21 ოქტ. ტფილისის სალეკვიდაციო საწყობში (დიდუბე გორის ქუჩა)

დანიშნულია **აუკციონით გაყიდვა მოუკითხავ** ამიერ-კავკ. რკინ. გზის სხვა და სხვა სადგურებზედ ტვირთისა და ბარგისა, აგრეთვე უდოკუმენტო ტვირთისა, ნაპოვნ საგნებისა და დავიწყებულ ნივთებისა.

ხელმეორედი საღარო გაიყიდა ტვირთისა, გაუყიდველ დარჩენილისა, დანიშნულია იქვე 28 ოქტ.

ქვეითმოყვანილია გაგზავნონ ტვირთისა და გასახყიდ ტვირთის ადრესატებისა და ბარგის გასახყიდ ტვირთის და ბარგის შესახებ დაწვრილებითი ცნობების მიღება შეიძლება ტფილისის სალიკვიდაციო საწყობში.

1. მოუკითხეთ ტვირთი ადრესატების ჩვენებით: №№ 69959 (ნაკო ხუდატა), 11575 (ბაგრატიონი), 28856—ქათამაძე, 2406—ზეინალ ქორიღლი, 100—ხულუკოთე.

2. კარგი: № 2479—ჭიაურელიანი, 2338—ნაჭკა, 59131—მაითაი, 31772—მორჯანი, 682—სვირი, 20691—ამაში, 13238—მაითაი 4475—სამხერა, 30995—ქათლაბი.

3. უდოკუმენტო ტვირთები მათი სახელების ჩვენებით: №№ 4577—სამინაო ნივთები, 4567—სამინაო ნივთები, 22 —სამინაო ნივთები, 4342 სამინაო ფეხები, 45—სამინაო ნივთები, 92—ტბის მარილი და ცარიელი პაკეტები, 102—ღილი, 322—ბაშმა და კორპინები 1096—ფესთისაჭრელები, 170—მორგები, 49—სამინაო ნივთები, 2986—რკინის შტანგები, 3319—ქვასი, 12506—თვეის პრესი, 4504—პოკები, 5963—კასტ. სოდა, 10631—მორები, 73055—სხვა და სხვა., 4208—ტრეფნის მარილი.

რუსთაველის თეატრი

სახელმწიფო აკადემიური დრამა

სეზონი 1922—23 წლის.

დასის შემადგენლობა

(ანბანით)

ქალები:

ტასო ამაშიძე
ანტონინა აბელაშვილი
ცაცა ამირეჯიბი
სუხანა ბეჟანიშვილი
ბარბალე გამრეკელი
ნინო დავითაშვილი
ელენე დონაური
არმია ლოლუა
ბარბალე ორონელი
ანეტა ქიქოძე-ანდრონიკაშვილისა
ალისა ქიქოძე-ამაშიძისა
ანა შოთაძე
ელისაბედ შავიშვილი
ნინო ჩხეიძე
ელენა ცომაკურიძე
ასპაზია წულუკიძე
თამარ ჯავახიშვილი
ნატალია ჯაფარიშვილი

ვაჟები:

ნიკო გვარაძე
ნიკო გოგსაძე
ზაქარია გოშელაური
ვიქტორ გაძურელიძე
გიორგი დავითაშვილი
აკაკი ვასაძე
ალექსანდრე იმედაშვილი
პლატონ კორიშელი
მიხეილ ლორთქიფანიძე
დიმიტრი შეგია
გიორგი საირელიძე
ალექსანდრე ფორფოლიან
გიორგი ფრონისპირელი
დვითი ჩხეიძე
ივანე ჩხეიძე
შალვა ღამბაშიძე
იპქსლა ჯიქია

თანაშემწენი:

ქალები:

თამარა ამაშიძე
ოლღა დოლიძე

ვაჟები:

გიორგი ბახტაძე

ბანტელეიმონ ბერიძე
მიხეილ ვარდოშვილი
ვიქტორ მაჭალიძე
კონსტანტინე მიქაბერიძე
ლვთის ნაქვალიშვილი
ეფსილ შამათავა

რეჟისორები: ალექსანდრე ამეტელი
კონ. ანდრონიკაშვილი
აკაკი წერეთელი
მიხეილ ქორელი

(საგანგებოთ მოწვეული) კონსტანტინე ანდრონიკაშვილი
რეგ. თანაშემწენი: ისაკ (დოლო) ანთაძე
ალექსანდრე გველესიანი
გიგო იორდანიშვილი

მხატვარი: ელენრიან სიდამონ-ერისთავი
მოკრძანე: ალექსანდრე მგალობლიშვილი

დასის გამგე: აკაკი წერეთელი.

სეზონის დასაწყისი შაბათს, 2 ოქტომბერს.

სახელმწიფო იმპორტის და ექსპორტის სავაჭრო კანტორა

ა. ს. ს. რ. ს. საგარეო ვაჭრობის სახალხო კომისარიატთან

ზაკვოსტორგი

ანარმოებს:

1) ყველა ოპერაციებს საელთაშორისო შესყიდვის, შემოტანის და გაყიდვის იმპორტის საქონელისას.
2) დაშენებენ და შეუდგება ექსპორტის საქონელებისა ამიერკავკასიის და სხვა მოკავშირე საბჭოთა რესპუბლიკებისა და მოსაზღვრე ქვეყნების.
3) გაზიდვა და გაყიდვა საგარეო ბაზარზე ექსპორტის საქონლებისა როგორც თვის ხარჯზე, ისე საკომისიოთ.
4) შეუდგება და რეალიზაციას ექსპორტის და იმპორტის საქონლებისა სახელმწიფო ორგანოების, კოოპერატიულ და საზოგადოებრივ ორგანიზაციების და კერძო წარმოებათა და პირთა დავალებით
5) სესხის მიცემა საქონლის ქვეშ
6) ექსპედიცია, ტრანსპორტი და დაზღვევა საქონლების
7) შესრულება სხვა საკომისიო დავალებათა

ძირითადი თანხა 2.000 000 მ. ოქროთი

გამგეობა: ტფილისი ლორის მეღიპოვის ქ. № 5
ტელეფონები: გამგეობისა 8—21 მაღაზია № 1. 4—40 საწყობის 2—42

კ ო ნ ტ ო რ ე ბ ი ს ა

ამიერ-კავკასიაში: ბათომში, ფოთში, სოხუმში, განჯაში, ერივანში, ყარსში და ნახიჭევანი.
რუსეთში: მოსკოვში, როსტოვში, ნიჟნი-ნოვგოროდში
სპარსეთში: ჯულფაში, ენზელში, თავრიზში
საზღვარგარეთ: კონსტანტინოპოლში, რომში, ბერლინში, ლონდონში
საგენტოები: ნუხაში, ბაქოში, ბაქოშეში, სლავიანსკში, შახტახტებში და კრასნოვოდსკში.

გამგეობის შემადგენლობა:
თავმჯდომარე ვირაბი.
წევრები | ტ. ს. ზელიკოვი
| ს. ფ. ზავალიშინი
დირექტორი—გამრიგე ტ. ს. ზელიკოვი

დამატ. სამგზავრო მატარებელი

ჩქარი მატარებლის № 5-ის ცხრილის მიხედვით

ტფილისიდან როსტოვამდე

ამიერკავკასიის რკინის გზათა სამმართველო აცხადებს, რომ ხუთშაბათს 19 ოქტომბერს, ღილის 8 საათზე ტფილისიდან როსტოვამდე კავკ. რკინის გზის სარეზერვო შემადგენლობის გადასაყვანად ჩქარი მატარებლის № 5-ის ცხრილის მიხედვით, გაიგზავნება დამატებითი მატარებელი, რომელზედაც გაიყიდება სამგზავრო ბილეთები მაგარ და რბილ ადგილებში—ბარგის მიღებით.

ტფილისის ქალაქის აღმასკომის გადასახადთა ბიურო

აცხადებს, რომ 17 ამა ოქტომბერს ღითი 12 საათზე

დანიშნულია

საჯარო ვაჭრობა

მალაკნის მოედანზე და ნუნუფაროსის ეზოში მდებარს სასწორებზე.

კონდიციის გაგება შეიძლება ოთახი № 50 საიჯარო მაგიდის გამგესთან დარახველიძესთან.

ნიზღი

ბარგის გადაზიდვისა ქალაქ ტფილისის და საგურ ნავთლუღის სახღვრებში

1.	ნავთლუღის გარემო რაიონი არამიანცამდე	6.000 ფუთზე
2.	ქახეთის მოედანი	8.000 „ „
3.	ორთაჭალა გაყვანებულ ხიდამდე	12.000 „ „
4.	მოედანი	10.000 „ „
5.	სალდათის ბაზარი და ერევნის მოედანი	12.000 „ „
6.	რიყე	12.000 „ „
7.	ვორონცოვის ხიდი	15.000 „ „
8.	ოლღის, წყნეთის და ბუსთაველის	15.000 „ „
9.	საბურთალო, ვაკე	20.000 „ „

შენიშვნა: ღვინის, კარაქი და სხვა ამნაირი პრედმეტი 2.000 ფ. ყოველ ფუთზე საშინაო ნივთები, ცარიელი ბოკვები, მსუბუქი ხომის და მძიმე ბარგები შეთანხმებით ან რაისიდან

ს. ფ. უ. ს. თავმჯ.-მოადგილე ს. ავაკოვი
კოლეგიის თავმჯ. ც. ტ. ფ. ო. ვ. ფიცხელაური
უფლ. გამგის მოად. ვ. ხილოლიშვილი.

ამიერ-კავკ. რკ. გზის სამმართველო

ნიშნავს 20 ოკტომბერს. შეჯიბრებას რკინის გზის საჭიროებისთვის

1000 ფ. სტეარ. სანთლის

მიწოდებაზედ. განცხადება ფასის და პირობების ჩვენებით, დახურულ პაკეტით, წარწერით „20 ოკტ. შეჯიბრებისთვის სტეარ. სანთლების მოწოდებაზე," აღნიშნულ ვადისთვის საჭიროა ჩაიშოს ყუთში სამეურნეო-მატერიალურ სამსახურთან.

განცხადებული ფასები უნდა იყოს უზრუნველყოფილი ბეთი, საერთო ჯამის 5% რაოდენობით.

მოწოდება შეიძლება ნაწილობრივ, მაგრამ არა ნაკლებ 250 ფ. თვეში.

სანთლების მოწოდებას ტეხნიკურ პირობებთან გაცნობა შეიძლება სამეურნეო—მატერიალურ სამსახურში (მომარაგების ნაწილში)

ყოველ დღე 9—3 საათამდე, გარდა კვირა და უქმე დღეებისა.

იქვე უნდა იყოს წარდგენილი ნიმუშები.

„ცენტროტრამოტი"

ს. მ. უ. ს.

აცხადებს, რომ თანახმად საქართველოს სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარის განკარგულებისა

═══ გაუქმებულია ═══

საგანგებო სამეული სადგურზე

და ყველა ფუნქციები გადაზიდვისა გადადის „ცენტროტრამოტი"-ს კომპეტენციაში.

ცნობა: დამოკიდებულია № 8021 27 სექტემბერი 1922 წ. „ცტმო"

(კრ. 417—3—1)

ს. მ. უ. ს.

ცენტრალური სავაჭრო სამმართველო

უნივერსალური მაღაზიები № 1 და 3

1) სომხის ბაზარი (ქარვასლა ყოფ. მანთაშევი) 3) სასახლის, 8 (ყოფ. ალშვანგის)

შემოდგომის სეზონისთვის

მიღებულია საქონელი მათომით და გამოეიდა გასაყიდათ

შალის ქსოვილი

შევიოტი ყველა ფერების დრაპი ვაჟების და ქალების პალტოებისთვის შალის მატერიები ვაჟთა და ქალთა კოსტიუმ. კუპონები მამაკაცთა კოსტიუმ.

აბრეშუმი.

აბრეშუმების კრეპონი „დიუშესი" და სხვ.

ტრიკოტაჟი:

ჟაკეტები „პაულა," აბრეშუმის, საზმთრო ყველა ფერების „ „ მსუბუქი" „ „ შალის, ბავშვების და ქალების სვიტერები შალის, ქალთათვის, ბავშვების, ვაჟების ჩულქები აბრეშუმის, ფილდიკოსის-ყველა ზომის და ფერების-ქალთათვის და ბავშვებისთვის, ნასკები მამაკაცისთვის, ფილდიკოსის ყველა ზომის.

დიდი არჩევანი:

ქაღალდის ქსოვილები

ბატისტი ჩითი, რენო ბუმაზეია, გრისბონი ფლანელი, მადეპოლამი, შოტლანკა სატინი,

შეკერილი საცვლები მამაკაცისთვის

ჭურჭელი

სამზარეულო, მინანქარით სასადილო ყოველგვარი შუშეულობა

გალანტერეია, პარფიუმერია (სამღვარეულოები.) შეკერილი ტანისამოსი

მამაკაცების შალის კოსტიუმი ტყავის კოსტიუმების კომპლეკტი პალტოები ქალების და მამაკაცების;

შეკერილი ფეხსაცმელები ქალთათვის

მამაკაცისათვის **საკუთარი სახელოსნოში მიიღება შეკვეთა ყოველგვარ ფეხსაცმელზე**

მაზაზია № 2 ქარავან-სარაი ტამამშევისა

კონიაკები და არაყი სარაჯევისა „არგო"

თუთუნი საბჭოთა ყველა ქარხნების.

პაპიროსები სოლიდნი, საბჭოთა, ეგიპეტსკი, დელიკატეს, საფო, არისტოკრატიული და სხვ.

მიღებულია ახალი საბჭოთა პაპიროსები ფასები ხომიერია.

პროფკავშირის წევრებისთვის 10 პროც. დაკლებით.

საფოსტო გადასახადი გასაგზავნ სადგურზე

ამიერ-კავკასიის რკინის გზათა სამმართველო

აცხადებს საქონლის გამგზავნელთა საყურადღებოთ,

რომ ტვირთების გაგზავნის დროს, მაგ. თავშეკრებადი, იაფფასიან და ძნელად შესანახი ტვირთების და აგრეთვე იმ ტვირთების, რომელიც იგზავნება თანმხლებლით, როგორც ამიერ-კავკასიის რკინის გზების ფარგლებში, ისე ამის გარეთ, უნდა გადახდილ იქნას გადასატანი ქირა ყველა დამატებით გადასახადებით საქონლის გაგზავნის სადგურზე. გასაგზავნ სადგურიდან დანიშნულების სადგურებამდე.

მატარებლების მიმოსვლის შეცვლა

თბილისის და ჯულფის შორის.

სამხრეთის რაიონის მგზავრების უფრო წესიერ მიმოსვლისათვის 30 სექტემბრიდან თბილისიდან, ხოლო 8 ოქტომბრიდან ნახიჩევანიდან ინიშნება ღლე-გამოშვებით 26—24 და 26—27 მატარებლების მიმოსვლა შემდეგი ცხრილის მიხედვით: მატ. № 25—24 მიდის ტფილისიდან ლუწ. რიცხვებში, დილის 2 საათზე და 30 წუთზე. ალექსანდროპოლში მიდის კენტ რიცხვებში, საღამოს 9 საათზე და გადის ერევანიდან ნახიჩევანში ლუწ. რიცხვებში, ღამის 12 საათ. და 35 წუთზე და მიდის ნახიჩევანში იმავე დღეს 12 საათზე და 15 წუთზე.

უკან ბრუნდება: ნახიჩევანიდან—მატარ. № 26—27 კენტ რიცხვებში დილის 8 საათზე. ერევანში მიდის საღამოს 8 საათზე გადის თბილისისაკენ საღამოს 11 საათზე და 30 წუთზე, აგრეთვე კენტ რიცხვებში. ალექსანდროპოლში მიდის დილის 9 საათზე და 30 წუთზე; თბილისში მოდის ღამის 4 საათზე ლუწ. რიცხვებში.

ამის გამო, იმავე 30 სექტემბრიდან უქმდება ერევანისა და ნახიჩევანის შორის კვირაში ხუთჯერ დანიშნული მატარებელი №№ 14—13 და 16—15.

ქალაქის აღმასკომის სტატისტიკო საინფორმაციო განყოფილება

ამით აცხადებს საყოველთაოდ, რომ ორშაბათს, ამ მიმდინარე ოქტომბრის 16-ში დაიწყება გამოკვლევა ყველა ქ. ტფილისში არსებულ დაწესებულებებისა, ამისათვის განყოფილება სთხოვს ყველა განყოფილებათა, რათა აღმოუჩინონ მას ყოველგვარი კანონიერი დახმარება ზემოაღნიშნულ გამოკვლევის შესასრულებლად.

შენიშვნა: გამოკვლევა იქნება შესრულებული აგენტების საშუალებით, რომელთაც ექნებათ მიცემული სათანადო მანდატები.

დედანს ხელს აწერს აღმასკომის თავმჯდომარე: **ლ. დუმბაძე**

სტატისტიკო საინფორმაციო განყოფილების

გამგის მოადგილე: **ჯანდიერი.**

მდივანი: **ბახილია**

ს. ს. ს. რ.

სახელმწიფოს ღვინის-სპირტის და კონიაკის ტრესტი.

სახ. მეურ. უმ. საბჭო.

ტფილისი, სასახლის ქუჩა № 6 ტელ. 16—57.

სახელმწ. ღვინოების ტრესტი წინადადებას აძლევს ყველას, შეიძინონ რამდენიმე ფაბრიკატები თავის ცნობილ ქარხნებიდან, რომელნიც ამ ჟამად სავსებით მუშაობენ.

ქარხანა № 1 (ყოფილი დ. ზ. სარაჯიშვილის)
„ 2 („ ამხ. „არგო")
„ 3 („ დ. ც. კალანდაძე)
„ 4 („ სოლომონოვის ვობში)
„ 5 („ პროტეცვა—ამასთუმანში)

სპირტი—არაყი **კონიაკები**—ყოფ. სარაჯიშვილის ფირმისა **კონიაკები**—ყოფ. „არგო"-ს ფირმისა

თავის ნაწარმოებების მაღალ ხარისხის დაცვის გარდა, რომელნიც ატარებენ ქარხნების ეტიკეტებს და სახელმწიფო დერბის იარლიყებს, სახ. ღვინის ტრესტი სდევნის ყოველგვარ ფალსიფიკაციას და ქურდულ სიყალბეს.

სპირტის და მაგარ სასმელების გატანა რ. ს. ფ. ს. რ.-დან შეიძლება მხოლოდ სახელმწ. ღვინის ტრესტის ნებართვით

გამგეობა

პირველი ხარისხოვანი სასტუმრო

„ორიანტი"

ქალაქის ცენტრში, რუსთაველის პროსპექტი № 9.

საუკეთესო ნომრები, ვანა, ელექტრონის განათება, ტელეფონი.

სასტუმროსთან რესტორანი

ევროპიული და აზიური სამზარეულოთი, საუკეთესო

მზარეულთა ზედამხედველობით.

საუზმე, სადილი, ვახშამი, სასმელები, სადილები ეძლევა ყოველ 2—5½ საათამდე.

ფასები დაკლებულია.

ნება დართ. სამხ. ცენზ. 3000. სამხედრო საზღვაო კომისარიატის სტამბა